

**Tarbijakaitseseaduse, täitemenetluse seadustiku ja riigilõivu seaduse muutmise
seaduse eelnõu kooskõlastustabel**

Nr	Esitaja ja ettepaneku/märkuse sisu	Arvestamine	Põhjendus/selgitus
	Rahandusministeerium		
1.	<p>Tarbijakaitseseaduse (edaspidi <i>TKS</i>) uue § 40 kohaselt on tarbijavaidluste komisjon (edaspidi <i>komisjon</i>) Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti juures asuv organ riigivastutuse seaduse § 15 lõike 2 punkti 1 tähenduses. Eelnõukohase <i>TKS</i> § 41 lõike 1 kohaselt on komisjonil alalised liikmed (edaspidi <i>komisjoni esimees</i>) ja komisjoni täiendav liige (edaspidi <i>kaasistuja</i>). <i>TKS</i> § 41¹ lõike 1 kohaselt korraldab tarbijavaidlusasja menetlemise komisjoni juhtiv esimees, kes määrab tarbijavaidlusasja lahendava komisjoni esimehe. Seega on eelnõu kohaselt kasutatud sõnu „komisjon“ ja „esimees“ kahes tähenduses (komisjoni kui organi juht on küll „juhtiv esimees“), mis teeb eelnõust arusaamise keeruliseks. Kuigi kontekstist selgub, mida mõnes paragrahvis on silmas peetud, siis õigusselguse seisukohast peaks seadus olema lihtsasti jälgitav. Seetõttu teeme ettepaneku kaaluda terminoloogia muutmist selliselt, et selgelt eristuksid organid, vaidlusi lahendavad üksused ja nende juhid. Lisaks märgime, et viidatud riigivastutuse seaduse § 15 lõike 2 punktis 1 ei ole defineeritud organit, vaid on viidatud seadusega vaidluste kohtuväliseks lahendamiseks loodud organile ehk juhul, kui <i>TKS</i>-s reguleeritakse organ, kes lahendab vaidlusi kohtuväliselt, siis tegelikult sellega viidataksegi mh tema tekitatud kahjule. See tähendab, et need seadused viitavad vastastikku üksteisele.</p>	Arvestatud ja selgitatud	<p>1) Terminoloogia muutmise ettepanekut on arvestatud ning eelnõus on terminoloogiat läbivalt muudetud selliselt, et sõna „komisjon“ all on mõeldud komisjoni kui organit. Komisjoni tööd ja ülesannete täitmist korraldab juhtiv esimees. Komisjonile esitatud vaidlusi lahendavad komisjoni alalised liikmed ja koosseisulised liikmed ehk kaasistujad.</p> <p>2) Viide riigivastutuse seadusele Paragrahviga 40 määratletakse tarbijavaidluste komisjon Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) juures asuva ja tarbijavaidlusi lahendava organina. Sidumine riigivastutuse seadusega sarnaselt töövaidluskomisjoni ja riigihangete Vaidlustuskomisjoni regulatsioonile, määrab, et tarbijavaidluskomisjonis vaidluse lahendamisel ja õigusemõistmisel tekitatud kahju saab nõuda üksnes juhul, kui menetluse käigus on komisjon toime pannud kuriteo.</p> <p>Sätte sõnastamisel on võetud eeskujuks töövaidluse lahendamise seaduse § 4 lg 1, mille kohaselt on töövaidluskomisjon (edaspidi <i>ka komisjon</i>) Tööinspektsiooni juures asuv kohtuväline töövaidlusi lahendav organ riigivastutuse seaduse § 15 lõike 2 punkti 1 tähenduses.</p>

			Sarnaselt on sätestatud ka riigihangete seaduse § 187 lõikes 14, mille kohaselt on vaidlustuskomisjon kohtuväline vaidluste lahendamise organ riigivastutuse seaduse § 15 lõike 2 punkti 1 tähenduses.
2.	TKS § 36 lõike 1 kohaselt ei või vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse tulemuseks olla tarbijale õiguslikult siduv otsus (eelnõuga seda sätet ei muudeta). Samas tarbijavaidluskomisjoni puhul nähakse küll ette, et on kompromiss ja jõustunud otsus. Miks vaidluste kohtuvälise üksuse puhul on see jäetud muutmata?	Arvestatud	<p>Eelnõu § 1 punktiga 2 täpsustatakse paragrahvi 36 lõiget 1 selliselt, et tulemus ei või olla siduv, välja arvatud juhul, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.</p> <p>Eelnõuga on kavas reguleerida konkreetselt seaduse alusel loodud üksuse menetlust ja otsuseid. Menetluse reeglid tehakse sarnaseks töövaidluse lahendamise komisjoni menetluse reeglitele ning tuuakse sisse mitmeid TsMS põhimõtteid, et võimaldada otsuste siduvaks tegemist. Teiste üksuste menetlusi eelnõukohaste muudatustega ei reguleerita.</p>
3.	Teeme ettepaneku täpsustada TKS § 41 ¹ sõnastust. Nimetatud paragrahvi lõike 1 kohaselt korraldab tarbijavaidlusasja lahendamise menetlemise komisjoni juhtiv esimees, kes määrab tarbijavaidlusasja lahendava komisjoni esimehe. Lõike 2 kohaselt korraldab komisjoni esimees talle määratud tarbijavaidlusasja menetluse läbiviimise. Mida on täpsemalt mõeldud lõike 1 esimeses lauses, st mida konkreetselt peab komisjoni juhtiv esimees vaidlusasja lahendamise menetluse raames tegema, mis kohustused talle langevad? Kas ainult, et juhtiv esimees määrab komisjoni esimehe? Või teeb ta ka muid menetluslikke samme? Abi ei ole selguse saamisel ka seletuskirjast.	Arvestatud	<p>Komisjoni juhtiva esimehe ja alaliste liikmete pädevusi on mõnevõrra täpsustatud ja täiendavalt lahti kirjutatud §-s 41¹.</p> <p>Selgituseks: Vaidlusasja menetlemise korraldamiseks ongi juhtiva esimehe ülesanne eelkõige määrata vaidlus konkreetsele alalisele liikmele, kes hakkab vaidlust edasi menetlema (otsustab menetluse võtmise, koosseisu määramise, vaatab läbi jne). Samas võib ette tulla ka teisi toiminguid, näiteks taandamisavalduste läbivaatamine (eelnõukohane § 50¹ lg 5), vajadusel asja määramine uuele alalisele liikmele jm.</p> <p>Menetluslikke samme konkreetses vaidluses teeb juhtiv esimees aga juhul, kui vastav vaidlus on temale määratud.</p>
4.	TKS § 49 ¹ on reguleeritud menetlustasu. Palume paragrahvi lisada säte, mille kohaselt menetlustasu laekub riigieelarvesse.	Selgitatud	Paragrahv 49 ¹ on eelnõust välja jäetud. Väljajätmise põhjuseks on asjaolu, et menetlustasu nõudmine

	<p>Tulenevalt riigieelarve seadusest kajastatakse riigieelarves vahendid, mida riik eelarveaastal plaanib koguda, saada toetusena, vahendada ja kasutada, sealjuures on tulud kõik vahendid, mida riik oma ülesandeid täites kogub või saab toetusena (riigieelarve seaduse § 26 lõige 1 ja lõike 4 punkt 1).</p>		<p>võib teatud juhtudel kahjustada seadusekuulekaid kauplajad. Vältimaks osalise menetlustasu väljamõistmist, sunnib menetlustasu nõue võib sundida kauplajaid vaidluse lahendamist tarbijavaidluste komisjonis iga hinna eest vältima ning leidma tarbijat rahuldava lahenduse ka siis, kui tarbija nõudmine on tegelikult kasvõi osaliselt põhjendamatu.</p> <p>Menetlustasu nõue võib töötada mõnevõrra vastu ka eelnõu eesmärgile. Menetlustasu maksmise risk võib suurendada kauplajate rahulolematust ning kauplajate usaldus tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise süsteemi osas võib langeda veelgi.</p>
5.	<p>Kui TKS § 51 lõike 4 punkti 7 sõnastuse aluseks on direktiivi 2013/11/EL artikkel 10 lõige 2, mille kohaselt „liikmesriigid tagavad, et vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluste puhul, mille eesmärk on vaidluse lahendamine määratud lahenduse abil, võib kõnealune lahendus olla poolte suhtes siduv ainult siis, kui pooli teavitatakse eelnevalt selle lahenduse siduvast iseloomust ning nad on sellega selgesõnaliselt nõus“, siis võiks kaaluda TKS § 51 lõike 4 punkti 7 sõnastuse täpsustamist. Eelnõu sõnastusest ei pruugi inimene, kes ei ole menetluslike terminitega tuttav, aru saada, et otsus on poolte jaoks siduv ja täitmiseks kohustuslik.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõukohast TKS § 51 lõike 3 (endine lg 4) punkti 7 on täiendatud järgnevalt: „tarbija kinnitus selle kohta, et tarbija on teadlik ning nõustub sellega, et 30 päeva pärast komisjoni otsuse tegemist otsus jõustub <u>ja on täitmiseks kohustuslik</u>, kui pool ei pöördu samas vaidluses kohtusse“</p>
6.	<p>TKS § 51³ lõike 2 kohaselt: „Avalduse menetlusse võtmisest keeldumine ja selle põhjendus tehakse avaldajale viivitamata kirjalikult teatavaks.“ Kuidas see on kooskõlas tarbijavaidluste direktiivi art 5 lõike 4 eelviimase alalõikega „Kui vaidluste kohtuvälise lahendamise üksusel ei ole kooskõlas tema menetluseeskirjadega võimalik talle esitatud kaebust menetleda, esitab asjaomane üksus kolme nädala jooksul alates kaebuse toimiku laekumisest mõlemale poolele põhjenduse selle kohta, miks ta vaidlust ei menetle.“ Ehk kas direktiivi kohaselt ei tuleks ka menetlusse võtmisest keeldumise otsus teha teatavaks kauplajale?</p>	Selgitatud	<p>Antud sättes on rohkem keeldumise aluseid, kui direktiivis. Näiteks ei ole direktiivis järgmiseid aluseid: tarbija ei ole kõrvaldanud avalduses esinevaid puudusi; vaidlus ei kuulu komisjoni pädevusse (nt kui vaidlus puudutab tervishoiu teenuse osutamist); nõue on komisjonis juba lahendatud jm. Nende puhul ei ole vajalik ja vahel ka mõistlik igal korral kauplajat keeldumisest teavitada. Need, mille osas direktiivis kauplaja teavitamise kohustus kehtib, on kehtestatud kehtiva TKS §-s 32 ja</p>

			komisjonil nende osas igal juhul teavitamise kohustus.
7.	Kas avaldusest loobumine (TKS § 51 ⁵) on sama, mis TKS § 55 ⁶ lõike 1 punkt 2 nõudest loobumine? Kas siin võib tekkida segadus TKS § 51 ⁴ avalduse muutmise, nt kui tarbija avalduse muutmise jooksul mõnest nõudest loobub. Arvatavasti ei tohiks selline olukord kaasa tulla menetluse lõpetamist.	Arvestatud	Mõeldud on siiski avaldusest loobumist ning eelnõus on § 55 ⁶ lõike 1 punktis 3 asendatud sõna „nõudest“ sõnaga „avaldusest“.
8.	Eelnõu § 54 ³ lõike 2 esimese lause kohaselt võib komisjon kutsuda tunnistaja istungile ja teise lause kohaselt tagab tunnistaja istungile ilmumise pool, kelle taotlusel <u>tunnistaja istungile kutsutakse</u> . Ehk esimese lause kohaselt kutsub tunnistaja istungile komisjon, aga teise lause kohaselt justkui üks pooltest. Kes siis kutsub või mida siin täpsemalt mõeldud?	Selgitatud	Komisjon küll kutsub tunnistaja istungile, aga ei saa tagada, et tunnistaja ka kohale tuleb. Tunnistaja osalemine istungil toimub tema vaba tahte alusel ja komisjonil ei ole kohustust tagada tunnistaja osalemine istungil.
9.	TKS § 58 lõikes 1 on kohtusse pöördumine määratletud kalendripäevades, muudes sätetes on kalendripäevadele viidatud lihtsalt „päev“ nt TKS § 59 lõikes 2: „Kohustatud isik peab menetlustasu maksma 30 päeva jooksul komisjoni otsuse jõustumisest arvates.“ Ka TsMS ei kasuta kalendripäeva mõistet. Palume terminid ühtlustada.	Selgitatud	Kuivõrd eelnõust on jäetud välja § 49 ¹ menetlustasu maksmise kohustuse kohta, ei ole vajadust ka §-i 59 järele, mistõttu on ka see eelnõust välja jäetud.
10.	TKS § 58 ² lõike 2 kohaselt tühistatakse jõustumata otsus määrusega juhul kui esineb TKS § 51 ⁵ lõikes 1 või § 55 ⁵ lõikes 1 sätestatud alus. TKS § 51 ⁵ lõige 1 sätestab vaid avaldaja õiguse loobuda avaldusest igal ajal. Samuti sätestab TKS § 55 ⁵ lõige 1 poolte ja esimehe õiguse teha omapoolne ettepanek lahendada vaidlus kompromissiga. Nimetatud sätted annavad vaid õigused, kuid need ei ole tegelikult menetluslikud sammud, st avaldusest ei ole veel loobutud, samuti ei ole kompromissi sõlmitud. Näiteks võib pool teha kompromissi ettepaneku, mis on heade kommetega vastuolus või teine pool ei ole kompromissiga nõustunud. Sellise kompromissi ettepaneku alusel ei tohiks veel komisjoni otsust tühistada. Seega võiks kaaluda, kas siinkohal oleks asjakohasem säte TKS § 55 ⁵ lg 3 – siduda otsuse tühistamine kompromissi määrusega kinnitamisega ning menetluse lõpetamisega. Avaldusest loobumise olukorras võiks kaaluda jõustumata otsuse tühistamise sidumist TKS § 51 ⁵ lõikega 5.	Arvestatud osaliselt	Eelnõus on muudetud TKS § 58 ² lõike 2 sõnastust järgmiselt: „(2) Komisjoni alaline liige tühistab jõustumata otsuse käesoleva seaduse § 51 ⁵ lõikes 1 sätestatud võimaluse kasutamise ja § 55 ⁵ lõike 3 teises lauses sätestatud <u>juhul</u> .“ Kompromissi puhul on otsuse tühistamine seotud kompromissi määrusega kinnitamisega. Avaldusest loobumise puhul loobumise võimaluse kasutamise.

11.	TKS § 59 lõike 2 kohaselt makstakse menetlustasu otsuses näidatud Rahandusministeeriumi pangakontole. Leiame, et sellist informatsiooni konto kuuluvuse kohta ei ole otstarbekas seaduse tasandil esitada. Antud juhul ei ole seaduse alusel võimalik ikkagi teada saada, millisele konkreetsele pangakontole tuleks menetlustasu tasuda ning teisalt teeks see Riigikassa tööd jäigemaks, sest kui süsteem muutub, on vaja muuta seadust.	Selgitatud	Kuivõrd eelnõust on välja jäetud menetlustasu maksmise kohustus (§ 49 ¹), puudub vajadus ka § 59 järele ning ka see jäetakse eelnõust välja.
12.	Kahtleme, kas normitehniliselt on võimalik ühe muutmiskäsuga ära muuta terve TKS 6. peatükk, sh lisada ülaindeksitega sätteid.	Selgitatud	Eelnõuga muudetakse tervet struktuuriosa (peatükk), mitte aga struktuuriosa osasid paragrahve, mistõttu on asjakohane teha seda ühe muudatusena ja säilitada seaduse ülejäänud sätete endine numeratsioon.
13.	Eelnõuga tutvudes tekkisid järgmised küsimused, millele palume selgitust seletuskirjas: 1) Kas avaldus võetakse menetlusse, kui pooled on sõlminud vaidluste lahendamiseks vahekohtu kokkuleppe? 2) Kas kompromissi saab tühistada ja selle tühisusele tugineda TsÜS nimetatu alustel (ehk kas on samad tingimused kompromissi osas kui TsMS § 430 lõiked 8 ja 9)? 3) Kuidas on lahendatud olukord, kui avaldus on määrusega menetlusse võetud, dokumendid kauplejale edastatud, kuid kaupleja ei vasta komisjonile (kirjalikus menetluses) või ei tule istungile? Kas tehakse tagaseljaotsus?	Selgitatud	1) Eelnõu ei näe ette sellist alust avalduse menetlusse võtmisest keeldumiseks. 2) Eelnõu ei näe ette kompromissi tühistamise aluseid. Samas on tarbijavaidluste komisjonis sõlmitud kompromissi jõustumise eelduseks selle kinnitamine komisjoni alalise liikme poolt. Kinnitamine ei ole aga lihtsalt formaalsus, vaid eelnõukohane TKS § 55 ⁵ lg 4 näeb ette, et komisjoni alaline liige ei kinnita kompromissi, kui see on vastuolus seaduse või heade kommetega või kui kompromissi ei ole võimalik täita. 3) Ka kehtiva TKS kohaselt on komisjonil võimalik otsust teha juhul, kui kaupleja ei vasta või ei tule istungile kohale. Kehtiva TKS § 51 lg 1 sätestab, et vaidlus lahendatakse poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja tõendite alusel. Sama paragrahvi lõike 5 kohaselt, kui vaidlev pool jätab mõjuva põhjuseta istungile ilmumata, vaadatakse vaidlus läbi tema kohalolekuta. Eelnõus jäävad need põhimõtted valdavalt samaks.

14.	TKS § 58 ¹ lõike 1 selgituses seletuskirjas on märgitud, et „Analüüsid TsMS §-s 428 sätestatud hagi läbivaatamata jätmise aluseid, on TVK otsuse jõustumine õiguslikult korrektne vaid juhul, kui kohus jätab hagi läbi vaatamata põhjusel, et õigustatud isiku nimel hagi esitanud isik ei ole tõendanud esindusõiguse olemasolu.“ Nimetatud põhimõtte on sätestatud TsMS § 423 lõike 1 punktis 9.	Arvestatud	Eelnõu seletuskirjas on viidet parandatud asendades viidet §-le 428 viitega §-le 423.
15.	Eelnõu seletuskirja kohaselt on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium esitanud taotluse riigi eelarvestrateegia 2021–2024 protsessis lisavajaduse 100 tuhande euro suuruses summas tarbijavaidluste komisjoni menetluskorra muutmise seonduvateks kuludeks. Täpsustame – kas tegemist ei olnud riigi eelarvestrateegia 2022–2025 protsessiga? Seletuskirja tuleks täiendada, kuidas on plaanis eelnõuga tekkivad kulud katta. Taotluse esitamine riigi eelarvestrateegia protsessis ei tähenda automaatselt, et täiendavaid vahendeid saadakse, mistõttu on vajalik täpsemalt välja tuua, kuidas on kavas lisanduvad kulud katta.	Selgitatud	Kulude katmine on planeeritud eelkõige riigi eelarvestrateegia protsessi kaudu saadud vahenditega.
Tartu Ringkonnakohus			
1.	Menetluse keel. Tarbijakaitse seaduse eelnõu (edaspidi TKS) § 46 lg 1 teise lause kohaselt võib tarbijavaidlusasja menetluse ja istungi poolte ja komisjoni liikmete nõusolekul läbi viia ka muus keeles. Selliselt on menetluse mõnes muus keeles läbiviimine võimalik palju ulatuslikumalt kui seaduse eeskujuks oleva töövaidluse lahendamise seaduse (edaspidi TvLS) § 13 ¹ kohaselt, mille järgi võib muus keeles läbi viia üksnes istungi, kusjuures protokollida tuleb ikkagi eesti keeles. Arvestades võimalust, et komisjoni menetlusele võib järgneda kohtumenetlus, mis toimub eesti keeles ja mille juurde tuleb võtta komisjoni menetluse materjalid, tuleks komisjoni menetluse tervikuna muus keeles läbiviimisel reguleerida, kuidas korraldada komisjoni otsuse vaidlustamisel komisjoni menetluse materjalide tõlkimine. Kaaluda tuleks töövaidluskomisjoni menetlusele sarnase regulatsiooni kasutuselevõttu, kus menetlus toimub igal juhul eesti keeles ning poolte kokkuleppel ja komisjoni nõusolekul	Mitte arvestatud	Arvestades seda, et komisjon lahendab ka piiriüleseid vaidlusi, on ilmne, et sageli ei valda tarbijad eesti keelt ja on asjakohane, et ka menetlus, sh menetluse materjalid võiksid teatud juhtudel olla siiski muus keeles. Komisjoni eesmärk on lahendada vaidlust efektiivselt, sh lihtsalt, kiirelt ja väikeste kuludega. Seetõttu on mõistlik, et kui pooled ja komisjoni liikmed on menetluse pidamisega muus keeles nõus, siis pooltel ei ole tarvis teha lisakulutusi menetlusdokumentide tõlkimiseks või tõlgi kaasamiseks. Lisaks saab teine pool alati Lisaks ei pea pooled nõustuma menetluse läbi viimisega muus keeles. Sel juhul tuleb ka komisjonile esitada eesti keelde tõlgitud dokumendid.

	võib üksnes istungit pidada võõrkeeles, protokollides seda samas eesti keeles.		Kui aga vaidlusega pöördutakse lõpuks siiski kohtusse, siis kohtumenetluses toimub kõik samamoodi nagu kehtiva korra kohaselt.
2.	<p>Riigilõiv ja menetluskulude jaotus.</p> <p>TKS §-ga 47 ja riigilõivuseaduse (edaspidi RLS) muudatustega kehtestatakse tarbijale tarbijavaidluskomisjoni pöördumiseks riigilõiv. TKS § 47 osas võib seletuskirjast lugeda, et eelnõus kavandatud muudatuste kohaselt võib tarbijavaidluste komisjon otsustada tarbija nõuet rahuldavas otsuses riigilõivu hüvitamise kaupleja poolt. Eelnõu tekstis vastav säte puudus. TKS § 49 kohaselt kannavad hoopis pooled enda menetluskulud ise, st ka avalduse rahuldamise korral ei saa tarbija nõuda vastaspoolelt riigilõivu hüvitamist. Seletuskirja kohaselt peaks küll TKS § 49 lg 2 võimaldama riigilõivu tarbija kasuks välja mõista, kuid eelnõu tekstist seda ei leia.</p>	Arvestatud	Riigilõivu hüvitamine kaupleja poolt on sättest ekslikult välja jäänud. Eelnõukohast §-i 47 on täiendatud selliselt, et komisjon otsustab tarbija nõuet rahuldavas otsuses tarbija tasutud riigilõivu hüvitamise kaupleja poolt.
3.	<p>Kohtusse pöördumine.</p> <p>Eelnõu TKS §-s 58 on kohtusse pöördumise kord sisuliselt kopeeritud TvLS-st. Seejuures ei ole pööratud tähelepanu sellele, et TvLS-i regulatsioonis on mõningaid probleeme. Esiteks puudub regulatsioon selle kohta, kes peab tasuma hagilt riigilõivu juhul, kui komisjon tarbija avalduse rahuldab ning kohtusse pöördub kaupleja. Mõistlik oleks enne 01.01.2018 kehtinud individuaalse töövaidluse lahendamise seaduse (edaspidi ITVS) § 24 lg 4 viimases lauses sisaldunud regulatsioon, mille kohaselt peab riigilõivu tasuma kohtusse pöördunud isik, st kaupleja. Teiseks on segadust tekitav TKS § 58 lg 3 teine lause, mille kohaselt võib hagi esitada üksnes samad nõuded, mis esitati tarbijavaidluste komisjonile. Selle nõude eesmärk jääb arusaamatuks. Riigikohus on sama sisuga varem kehtinud ITVS § 24 lg 3 kohta leidnud, et see välistab küll samas avalduses uute nõuete esitamist, kuid uued nõuded saab esitada eraldi hagina, mida kohus peab siiski menetlema ja mida on võimalik algse haviga liita (3-2-1-48-08). Sellises olukorras oleks</p>	Arvestatud	<p>1) Eelnõus on § 58 lõiget 4 täiendatud kolmanda lausega nii, et riigilõivu peab tasuma kohtusse pöördunud isik, st kaupleja: „Avalduselt tuleb tasuda riigilõivu summas, mille hageja oleks pidanud tasuma hagi esitamise korral.“</p> <p>2) Tõepoolest praktilisest küljest on võimalik neid täiendavaid nõudeid sama hagi raames menetleda. Seetõttu ei ole piirangu järele vajadust ning seetõttu on eelnõust välja jäetud § 58 lg 4 teine lause „Hagi võib esitada üksnes samad nõuded, mis esitati tarbijavaidluste komisjonile.“.</p>

	mõistlikum lubada uute nõuete esitamine kohe kohtusse pöördumisel.		
4.	<p>Menetlustasu. TKS § 49¹ näeb ette menetlustasu. Seletuskirja kohaselt võiks menetlustasu vormis menetluskulu osaline sissenõudmine kauplejalt motiveerida kauplejaid senisest enam tegelema tarbija probleemiga ja sellele lahenduse otsimisega ning aitaks kaudselt vähendada võimalike pöördumiste arvu tarbijavaidluste komisjoni ning riigipoolseid kulutusi tarbija ja kaupleja vaheliste vaidluste lahendamisele. Selgusetuks jääb, kas menetlustasu jääb kaupleja kanda ka juhul, kui pooled pöörduvad samas vaidluses kohtusse ning kohtulahendiga muudetakse TVK otsust osaliselt. Eelnõu järgi nõutakse menetlustasu sisse komisjoni jõustunud otsuse alusel. Olukorras, kus üks pooltest pöördub kohtusse, komisjoni otsus TKS § 58¹ järgi üldjuhul ei jõustu. Seega võib selline regulatsioon kaasa tuua selle, et kaupleja pöördub vaidlusega kohtusse üksnes selleks, et pääseda menetlustasu maksmisest. Lahenduseks oleks täiendada sätet selliselt, et menetlustasu mõistetakse välja ka kohtus hagi rahuldamise korral.</p>	Selgitatud	<p>Paragrahv 49¹ on eelnõust välja jäetud. Väljajätmise põhjuseks on asjaolu, et menetlustasu nõudmine võib teatud juhtudel kahjustada seadusekuulekaid kauplejad. Vältimaks osalise menetlustasu väljamõistmist, sunnib menetlustasu nõue võib sundida kauplejad vaidluse lahendamist tarbijavaidluste komisjonis iga hinna eest vältima ning leidma tarbijat rahuldava lahenduse ka siis, kui tarbija nõudmine on tegelikult kasvõi osaliselt põhjendamatu.</p> <p>Menetlustasu nõue võib töötada mõnevõrra vastu ka eelnõu eesmärgile. Menetlustasu maksmise risk võib suurendada kauplejate rahulolematust ning kauplejate usaldus tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise süsteemi osas võib langeda veelgi.</p>
5.	<p>TKS § 58¹ lg 1 p 4. TKS § 58¹ lg 1 p 4 järgi jõustuks komisjoni otsus juhul, kui kohus lõpetab tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 428 lg 1 p 2 alusel asjas menetluse põhjusel, et on olemas samas vaidluses varasem jõustunud pooltele siduv lahend, mis välistab uue kohtusse pöördumise. Selle sätte järgi tekiks olukord, kus on olemas sama vaidluse kohta kaks erinevat jõustunud lahendit: komisjoni otsus ja see varasem lahend, mille tõttu kohus menetluse lõpetas. Sellise olukorra tekkimist tuleks vältida.</p>	Arvestatud	§ 58 ¹ lg 1 punktist 4 võetud välja viide TsMS § 428 lg 1 punktile 2.
	Autode müügi- ja teenindusettevõtete Eesti Liit (AMTEL)		
1.	<ul style="list-style-type: none"> - tänane redaktsioon töötab mõningatest ebakohtadest hoolimata suhteliselt mõistlikult. Autodega seotud vaidlustes on arutelud olnud sisukad ning professionaalsed ja me ei näe selles osas uuel redaktsioonil eeliseid; - uus redaktsioon ei muuda meie hinnangul krooniliselt ebaausaid kauplemisvõtteid kasutava kaupleja korralekutsumist ja tarbija 	Selgitatud	<p>Muudatusi on vaja, kuivõrd kehtivas süsteemis on mitmeid murekohti ja poolte usaldus komisjoni menetluse vastu on madal.</p> <p>Eelnõu eesmärk on suurendada menetlusosaliste usaldust tarbijavaidluste komisjoni ja seal läbiviidava menetluse vastu, tõsta</p>

	<p>probleemi lahendamist tulemuslikumaks, vaid see suurendab korrektsete kauplejate haldus- ja finantskoormust ning väljapressivate kaebuste hulka nende vastu;</p>		<p>menetluse kvaliteeti ning tarbijavaidluste komisjoni tulemuslikkust.</p> <p>Eelnõu eeskujuks on võetud mh töövaidluskomisjoni, üürivaidluskomisjoni ja riigihangete vaidlustuskomisjoni regulatsioonid.</p>
2.	<p>- me ei toeta riigilõivu kehtestamist ettevõtjatele (eelmise punkti valguses);</p>	Arvestatud	<p>Paragrahv 49¹ on eelnõust välja jäetud. Väljajätmise põhjuseks on asjaolu, et menetlustasu nõudmine võib teatud juhtudel kahjustada seadusekuulekaid kauplejad. Vältimaks osalise menetlustasu väljamõistmist, sunnib menetlustasu nõue võib sundida kauplejad vaidluse lahendamist tarbijavaidluste komisjonis iga hinna eest vältima ning leidma tarbijat rahuldava lahenduse ka siis, kui tarbija nõudmine on tegelikult kasvõi osaliselt põhjendamatu.</p> <p>Menetlustasu nõue võib töötada mõnevõrra vastu ka eelnõu eesmärgile. Menetlustasu maksmise risk võib suurendada kauplejate rahulolematust ning kauplejate usaldus tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise süsteemi osas võib langeda veelgi.</p>
3.	<p>- AMTELi arvates võiks lisada "musta nimekirja" sattunud ettevõtetele teatud riigipoolsete mugavusteenuste piiramist (autonduses näiteks "PROOV" numbrite kasutamise keelamist);</p>	Mittearvestatud	<p>Eelnõu näeb ette siduvad otsused, mis tähendab, et enam ei kanta kauplejat mitte mustanimikirja, vaid tarbija saab vajadusel pöörduda kohtutäituri poole. Otsuste sundtäidetavus peaks motiveerima kauplejad tänasest enam otsuseid vabatahtlikult täitma.</p>
4.	<p>- vajalik oleks "musta nimekirja" lihtsama leitavuse tagamine ning jagamine selgelt kategooriatesse (tänapäeval tarbijate poolt raskelt leitav ja otsingute teostamine kaupleja osas suhteliselt keeruline);</p>	Mittearvestatud	<p>Eelnõu näeb ette siduvad otsused, mis tähendab, et enam ei kanta kauplejat mitte mustanimikirja, vaid tarbija saab vajadusel pöörduda kohtutäituri poole. Otsuste sundtäidetavus peaks motiveerima kauplejad tänasest enam otsuseid vabatahtlikult täitma.</p>
5.	<p>- meie hinnangul on uue redaktsiooni järgi TVK esimees TTJA töötaja, ehk TVKs kujuneb välja suhe 2:1 ettevõtja kahjuks. Tänapäeval on praktiseeriv jurist oma</p>		<p>Tarbijavaidluste komisjon küll tegutseb TTJA juures, kuid on siiski sõltumatu organ ja peab otsuste tegemisel lähtuma seadusest.</p>

	otsustes sõltumatu ja meie hinnangul üsna objektiivne;		Eelnõukohane § 40 näeb ette, et komisjon on sõltumatu ja lähtub tarbijavaidlusi lahendades õigusaktidest. Ühtlasi näeb eelnõu ette komisjoni alalise liikme (täna nimetatud „esimees“) valimise reeglid. Komisjoni alalise liikme valimisele tuleb kaasata erinevad osapooled.
6.	- meie hinnangul ei tee 3,48€ tunnitasu maksmine erialaliidust kaasistujate kaasamise protsessi lihtsamaks, tasu ei ole eksperdile eriti motiveeriv. AMTELi esindajana olen seda tööd teinud vabatahtlikuna 20 aastat ja usun, et tipp-spetsialisti kaasamine on lihtsam, paludes vabatahtlikku abi, kui makstes põhikoha töötasuga võrreldes äärmiselt väikest tasu;	Selgitatud	On arusaadav, et tasu on võrdlemisi madal, kuid arvestades sellega, et täna teevad kaasistujad sama tööd tasuta, on igati positiivne, et tulevikus on selle eest ette nähtud ka mingi tasu.
7.	- Positiivse poole pealt hindame ja toetame tarbijapoolse lõivu kehtestamist;	Teadmiseks võetud	
8.	- Lisaks hindame mõistlikuks TVK esimehe õigust määrata istungi läbiviimist suulise või kirjalikuna. Suulise istungi kasuks otsustamise põhiliseks aluseks võiks olla eelkõige võimalus jõuda TVKs kompromissile. Selle võimaluse eelduslikul puudumisel viiakse istung läbi igal juhul kirjalikult.	Teadmiseks võetud ja selgitatud	Suulise istungi kasuks otsustamisel on üheks aluseks kindlasti ka kompromissile jõudmise võimalus/tõenäosus, kuid see ei saa alati olla põhiliseks aluseks. Praktikas võib tekkida olukordi, mil esitatud tõendite pinnalt ei ole võimalik asjaoludest lõplikult aru saada ja on vajalik ka poolte suuline ärakuulamine. Komisjonil peaks ka siin ikkagi olema võimalik istungit korraldada.
9.	AMTEL soovib väga tõsiselt kaaluda, kas uue redaktsiooni kehtestamine esitatud kujul on ilmtingimata vajalik ja mõistlik. Ilmselt saame planeeritud arutelu käigus jõuda mõistlike ja meie kaubandus- ja teenindusmaastikku paremaks ja ausamaks muutvate lahendusteni.	Selgitatud	Eelnõusse on sisse viidud mitmed muudatused, muuhulgas on välja jäetud kauplejate kohustus tasuda menetlustasu.
	Eesti Ehitusettevõtjate Liit (EEEL)		
1.	<u>Komisjoni esimeeste koosseisulised ametikohad.</u> EEEL toetab Eelnõuga kavandatud muudatust, mille kohaselt luuakse tarbijavaidluste komisjoni esimeeste tähtajalised ametikohad, et ühtlustada tarbijavaidluste menetlusi ja tõsta komisjoni otsuste kvaliteeti. Nõustume, et Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti juures püsivalt moodustatavate ametikohtade raames oleks	Teadmiseks võetud	

	komisjoni esimeestel võimalik tarbija-valdkonna arengusse panustada märksa enam võrreldes praeguse olukorraga, mil komisjoni esimehe ülesandeid täidetakse valdavalt enda põhitöö kõrvalt.		
2.	<p><u>Komisjoni esimeeste arv ja spetsialiseerumise võimalus.</u> Meie hinnangul ei pruugi kolm ametikohta olla piisav, et tagada kvaliteet väga erinevate valdkondlike vaidluste lahendamisel. Detsembri alguses Eelnõu aruteluks korraldatud seminaril tõdeti, et tarbijavaidlused hõlmavad väga erinevaid valdkondi. Tarbijakaebuste killustamine erinevate komisjoni esimeeste vahel, ilma spetsialiseerumist võimaldamata, ei pruugi suurendada otsuste kvaliteeti (näiteks oleks keeruline samaaegselt spetsialiseeruda nii ehituse, turismi kui ka krüptorahade küsimustes), mistõttu oleks otstarbekas, kui esimeeste arv oleks kavandatust suurem ning komisjonide esimeestel oleks võimalik spetsialiseeruda kindlate valdkondade vaidluste lahendamisele. Ka Ernst & Young on analüüsi „Tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise võimalikud mudelid Eestis“ lõpparuandes (edaspidi Lõpparuanne) välja toonud, et mitmetes riikides on loodud väga erinevad ADR-üksused, kes tegelevadki kindla valdkonna vaidlustega ning tehakse ettepanek, et ka Eestis tuleks spetsialiseerumise suurendamiseks kaaluda erialaste komisjonide loomist (Lõpparuande lk 6). Nõustume, et spetsialiseerumine ka komisjoni esimeeste tasandil aitaks paremini tagada komisjoni otsuste kvaliteeti ning otsuste usaldusväärsust valdkonna kauplejate hulgas, samuti peaks erialaliitudel olema võimalus kaasa rääkida komisjoni esimeeste nimetamise küsimuses.</p>	Selgitatud	Eelnõu ei näe kindlat esimeeste arvu ette, seega sisuliselt saab vajadusel ja võimalusel ka rohkem esimehi ametisse nimetada.
	<p><u>Kaasistujate tasustamine ja tasumäär.</u> Täna kehtiva seaduse kohaselt ei maksta komisjoni kaasistujatele tasu komisjoni töös osalemise eest. Eelnõus nähakse ette, et kaasistujale arvestatakse tarbijavaidluse materjalidega tutvumiseks üks tund tasustatud tööaega iga istungi kohta lisaks istungil osaletud ajale ning ühe tunni tasu võrdub TLS § 29 lg 5 alusel kehtestatud tunnitasu alammääraga. Alates 2022. aastast on tunnitasu alammääraks 3,86 eurot, mis tähendab ühe istungi kohta keskmiselt $2 \times 3,86 = 7,72$ eurot (brutotasuna).</p>	Selgitatud	On arusaadav, et tasu on võrdlemisi madal, kuid arvestades sellega, et täna teevad kaasistujad sama tööd tasuta, on igati positiivne, et tulevikus on selle eest ette nähtud ka mingi tasu.

<p>Eelnõu seletuskirja kohaselt aitab kaasistujate tasustamine tõsta otsuste kvaliteeti. Oleme seisukohal, et kavandatud (praktiliselt olematu) tasumäär otsuste kvaliteedile kaasa ei aita. Reeglina on kaasatavate spetsialistide teenuse hind vähemalt 35-40 eurot/ tund või kõrgem (brutotasuna). Kaasistujatele Eelnõus kavandatud tasud on ca 10 korda väiksemad sarnase teenuse mõistlikust turuhinnast.</p>		
<p><u>Rahastuspõhimõtted ja kuluefektiivsus.</u> Eelnõu seletuskirjas on korduvalt võrreldud tarbijavaidluse nõuete suuruseid (ca 24% nõuetest on alla 100 euro) ning otsusega lõppeva ühe menetluse kulu riigile (keskmiselt 306 eurot). Menetluskulu (306 eurot) hulka on arvestatud üksnes komisjoni sekretariaadi tööjõukulu, komisjoni esimeeste tööjõukulu ning majandus- ja büroohoone kulud, kuid arvesse ei ole võetud kaasistujatena kaasatud valdkondlike ekspertide tasuta tööd, millel on reaalne rahaline väärtus. Vaidlused on tihti keerukad ning realselt võib kaasistujal ühe vaidluse lahendamiseks (ainuüksi materjalide läbivaatamiseks) kuluda mitmeid tunde, mis tähendab, et vaidluse lahendamise tegelik keskmine kulu võib 306 euro asemel olla oluliselt üle 400 euro või veelgi rohkem. Kerkib põhjendatud küsimus, miks peaks ühiskond tervikuna panustama olulisel määral ressursse marginaalsete (ja kohati oportunistlike) vaidluste lahendamisele. Mõistame, et protsessi eesmärgiks on tagada tarbijale seadusest tulenevad õigused ning kuluefektiivsus ei pruugi alati olla primaarne (nagu on Lõpparuandes selgitatud ka Austria mudeli kohta), kuid kuluefektiivsus ei saa olemuslikult põhineda valdkondlike ekspertide tasuta tööol (või väga madalalt tasustatud tööol). Kui tarbijaõiguste kaitse on riigi jaoks oluline eesmärk, tuleb selleks leida ka vajalikud riigieelarvelised vahendid. Ka Lõpparuandes tuuakse ühe olulisema ettepanekuna välja, et tarbijavaidluste kohtuvälise süsteemi rahastamisvõimalusena tuleks suurendada riigipoolset finantseeringut (Lõpparuande lk 7).</p>		<p>On arusaadav, et eelnõuga sätestatav tasu on võrdlemisi madal, kuid arvestades sellega, et täna teevad kaasistujad sama tööd tasuta, on igati positiivne, et tulevikus on selle eest ette nähtud ka mingi tasu.</p>
<p><u>Tarbijanõude lävend.</u> Eelnõus nähakse ette, kaotada tarbijanõuetele seni kehtinud 30 eurone lävend. Leiame, et lävendi kaotamine ei ole põhjendatud. Eelnõu seletuskirjast selgub,</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Lävend on sisse jäetud komisjoni alalise liikme kaalutusõigusega. Arvestades inflatsiooni on lävendit vähesel määral ka tõstetud.</p>

<p>et 5% nõuetest on alla 30 euro, ning aastas esitatakse ca 3 300 tarbijanõuet. See tähendab, et tarbijate nõuete arv (mida seni ei ole lävendi tõttu menetletud) suureneb aastas vähemalt 165 nõude võrra (kuid pigem siiski oluliselt rohkem, kuivõrd mitmed nõuded on lävendi tõttu eeldatavalt ka esitamata jäänud). See tõstatab veelgi teravamalt küsimuse menetluse kuluefektiivsusest – millise hinnaga (ning ennekõike milliste vahendite arvelt) tuleks selliste nõuete menetlemist rahastada. Kui kaupleja jaoks on kaalukausil 20 eurone nõue ning 75-150 eurone menetluskulu, on tihti otstarbekam nõue rahuldada, mis aga annab tarbijatele ebaõige signaali ning süvendab oportunistlike nõuete esitamist ja teatud pahatahtlike käitumismustrite kujunemist.</p>		<p>Komisjoni alaline liige keeldub avalduse menetlusse võtmisest, kui vaidlusaluse kauba või teenuse väärtus või tarbija nõude suurus on alla 50 euro ja vaidluse lahendamine ei ole oluline praktika kujundamiseks.</p>
<p><u>Riigilõiv.</u> Eelnõus nähakse ette, sätestada tarbijanõuetele riigilõiv summas 15 eurot. Riigilõivu kehtestamine on positiivne, kuid riigilõiv peaks olema suurem ning see võiks olla seotud nõude suurusega. Näiteks on Lõpparuandes käsitletud erinevate riikide kaheastmelist mudelit – avalduse esitamisel makstakse sümboolne riigilõiv, ning menetluse edasistes etappides (kui tarbija ja kaupleja kokkulepet ei saavuta), tuleb tarbijal maksta suurem sisenemistasu, mis on seotud sõltuvusse nõude suurusest (sisenemistasu tarbijale ei tagastata). Analoogia korras, näiteks ka tsiviilkohtumenetluses tuleb tasuda riigilõivu 75 eurot, kui nõude suurus on kuni 350 eurot, ning suuremate nõuete korral sõltub riigilõivu suurus nõude summast.</p>	<p>Mittearvestatud</p>	<p>Euroopa Liidu tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise direktiiv 2013/11/EL lubab kehtestada vaid sümboolset lõivu.</p>
<p><u>Menetlustasu kehtestamine kauplejatele.</u> Eelnõus nähakse ette menetlustasu kauplejatele – 150 eurot nõude täieliku rahuldamise korral ning 75 eurot nõude osalise rahuldamise korral. Tarbijavaidluste lahendamine on Eelnõus ette nähtud paljuski sarnasena kohtumenetlusele (ning kohaldatakse ka tsiviilkohtumenetluse põhimõtteid). Tsiviilkohtumenetluses kehtib põhimõte „kaotaja maksab kuld“, kuid Eelnõus kavandatud menetlustasu ei ole võimalik siduda tarbija tegelike kuludega, vaid olemuslikult on tegemist kauplejat karistava meetmega. Ebaselgeks jääb sellise menetlustasu vajalikkus. Lõpparuande kohaselt ei ole ka 47% kauplejatest nõus</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Paragrahv 49¹ on eelnõust välja jäetud. Väljajätmise põhjuseks on asjaolu, et menetlustasu nõudmine võib teatud juhtudel kahjustada seadusekuulekaid kauplejad. Vältimaks osalise menetlustasu väljamõistmist, sunnib menetlustasu nõue võib sundida kauplejad vaidluse lahendamist tarbijavaidluste komisjonis iga hinna eest vältima ning leidma tarbijat rahuldava lahenduse ka siis, kui tarbija nõudmine on tegelikult kasvõi osaliselt põhjendamatu.</p>

<p>tarbijavaidluste lahendamise rahastamises osalema.</p> <p>Samuti jääb ebaselgeks menetlustasu suurus. Lõpparuandes on küll selgitatud, et kindlad menetlustasu suurused on välja pakutud lähtudes lihtsuse printsiibist, kuid isegi kui menetlustasu kehtestada, peaks see olema selges korrelatsioonis nõude suurusega. Nagu märgitud, 24% nõuetest on alla 100 euro – menetlustasu suurust arvestades oleks kaupljal otstarbekam nõue rahuldada isegi siis, kui kaupleja seda sisuliselt põhjendatuks ei pea. See võib anda tarbijatele ebaterve signaali ning suurendada pahatahtlike nõuete esitamist.</p>		<p>Menetlustasu nõue võib töötada mõnevõrra vastu ka eelnõu eesmärgile. Menetlustasu maksmise risk võib suurendada kauplejate rahulolematust ning kauplejate usaldus tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise süsteemi osas võib langeda veelgi.</p>
<p><u>Nõuete õigusliku kvalifikatsiooni täpsustamine.</u> Eelnõu § 57 lõikes 1 on sätestatud, et komisjonil on õigus täpsustada nõude õiguslikku kvalifikatsiooni, kui see on vajalik poolte seaduslike õiguste ja huvide kaitseks. Jääb ebaselgeks, mida täpselt soovitakse nimetatud sättega reguleerida – kas seda, et (1) tarbija peaks enda nõude ise ümber kvalifitseerima (nt andma hinnangu, kas tegemist on ülesütlemise või taganemisega vm) või seda, et (2) komisjon ei ole otsust tehes seotud poolte esitatud õiguslike väidetega (vt analoogia korras TsMS § 436 lg 7) ja otsust tehes hindab komisjon ise, millist õigusakti tuleb asjas kohaldada (vt analoogia korras TsMS § 438 lg 1). Kui mõeldud on põhimõtet, et „õiguse kohaldamine on komisjoni otsustada“ (vt analoogia korras Riigikohtu 21.12.2016 otsus 3-2-1-129-16, p 12.2), siis tuleks see vastavalt ka sätestada.</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Eelnõus on täpsustatud § 57 lõiget 1 järgmiselt:</p> <p>„Tarbijavaidluste komisjoni otsus peab olema põhjendatud ning tuginema seadusele ja asjaolude õiguslikule hinnangule. Komisjon ei ole otsust tehes seotud poolte esitatud õiguslike väidetega ning komisjonil on õigus täpsustada nõude õiguslikku kvalifikatsiooni, kui see on vajalik poolte seaduslike õiguste ja huvide kaitseks.“</p> <p>Ühtlasi on selles osas täpsustatud ka seletuskirja.</p>
<p>Eesti E-kaubanduse Liit</p>		
<p>Arvestada menetlustasu hüvitamisel ka kaupleja tegevusega enne tarbija poolt tarbijavaidluste komisjonile avalduse esitamist</p> <p>Eelnõu näeb ette, et kui tarbija avaldus rahuldatakse osaliselt, siis kaupleja tasub 50% menetlustasust ehk 75 EUR. See ei arvesta aga kaupleja käitumist enne vaidluse algust. Ehk näiteks tarbija soovib ostuhinna tagastamist. Kaupleja on sellega osaliselt nõus, kuid soovib summat vähendada näiteks puhastuskulu võrra summas 30 EUR. Tarbija pole nõus ja teeb avalduse komisjonile. Komisjon rahuldab</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Paragrahv 49¹ on eelnõust välja jäetud. Väljajätmise põhjuseks on asjaolu, et menetlustasu nõudmine võib teatud juhtudel kahjustada seadusekuulekaid kaupljud. Vältimaks osalise menetlustasu väljamõistmist, sunnib menetlustasu nõue võib sundida kaupljud vaidluse lahendamist tarbijavaidluste komisjonis iga hinna eest vältima ning leidma tarbijat rahuldava lahenduse ka siis, kui tarbija</p>

<p>avalduse osaliselt ja teeb sama lahendi, mida pakkus ka kaupleja tarbijale komisjoni väliselt. Seega formaalselt rahuldab komisjon avalduse osaliselt ja kaupleja peab tasuma 75 EUR menetlustasu, aga sisuliselt nõustus komisjon kaupleja algse ettepanekuga, mistõttu pole see kohustus õiglane.</p> <p>Käesoleva probleemi lahendamisel võib võtta eeskju TsMS § 162 lg-st 4, mis sätestab: <i>Kohus võib jätta kulud täielikult või osaliselt poolte endi kanda, kui vastaspoole kulude väljamõistmine poolelt, kelle kahjuks otsus tehti, oleks tema suhtes äärmiselt ebaõiglane või ebamõistlik.</i></p> <p>Eeltoodut arvestades teeb Eesti E-kaubanduse Liit ettepaneku täiendada menetlustasu hüvitamise regulatsiooni järgmiselt: <i>Kauplejalt mõistetakse välja menetlustasu 150 eurot juhul, kui komisjoni otsusega rahuldatakse tarbija nõue täielikult. Kui komisjoni otsusega rahuldatakse tarbija nõue osaliselt, mõistetakse kauplejalt välja pool menethustasu suurusest, välja arvatud juhul, kui see oleks kaupleja suhtes äärmiselt ebaõiglane või ebamõistlik.</i></p>		<p>nõudmine on tegelikult kasvõi osaliselt põhjendamatu.</p> <p>Menetlustasu nõue võib töötada mõnevõrra vastu ka eelnõu eesmärgile. Menetlustasu maksmise risk võib suurendada kauplejate rahulolematust ning kauplejate usaldus tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise süsteemi osas võib langeda veelgi.</p>
<p>Kaaluda töövaidluskomisjoni mudeli sobivust tarbijavaidluste komisjoni uue mudelina</p> <p>Muudatuste osas lähtutakse töövaidluskomisjonide mudelist, aga töövaidluskomisjonide kvaliteet on näiteks paljude advokaatide hinnangul sageli vägagi puudulik ja seda näitab ka protsent, mil määral kohtud muudavad enda lahendis vaidlustatud töövaidluskomisjonide otsuseid.</p> <p>Töövaidluskomisjonide töö kvaliteeti on seni hinnatud eelkõige selliselt, et vaadatakse, kui suur osa töövaidluskomisjoni kõikidest otsusest vaidlustatakse. Selline meetod ei arvesta aga asjaoluga, et enamasti ei vaidlustata menetlusosaline ka töövaidluskomisjoni ebakvaliteetset otsus üksnes seetõttu, et sellega vaidlustajale kaasnevad õigusabikulud on ebamõistlikult suured. Seetõttu näitab töövaidluskomisjonide otsuste tegelikku kvaliteeti hoopis see, milline osa vaidlustatud töövaidluskomisjonide otsusest kohtu poolt ära muudetakse.</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Eelnõud on täiendatud, lisades täpsustused ja erisused vältimaks töövaidluskomisjoni regulatsiooni murekohti. Eelnõu eeskujuks on lisaks töövaidluskomisjoni regulatsioonile võetud ka teisi vaidluse kohtuvälise lahendamise üksuste regulatsioone. Näiteks üürivaidluskomisjoni ja riigihangete vaidlustuskomisjoni regulatsioonid.</p>

<p>Tarbijavaidluste komisjoni puhul on eelviidatud probleem veelgi suurem, kuna enamik vaidlusi on väga väikse summa üle ja kauplejal puudub igasugune mõte kulutada tuhandeid eurosid kohtuvaidluse peale, mille väärtus on mõnikümmend või mõnisada eurot ja mille puhul on teada, et kohus niikuinii kõiki menetluskulusid ka võidu korral välja ei mõistaks. Seega on oht, et muudatuste tulemusena võib tarbijavaidluste komisjonide otsuste kvaliteet oluliselt halveneda, kuna statistika kohaselt on komisjoni otsuste kohtus vaidlustamise protsent olematu ehk jääb mulje, et otsuste kvaliteet on väga hea, kuid kvaliteedi sisulist hindamist ei toimu.</p> <p>Seega tuleb minimaalselt luua kontrollimehhanism komisjonide esimeestele, et tarbijavaidluste komisjonide otsuste kvaliteet oleks ka sisuliselt tagatud. Näiteks kasutada komisjoni esimeeste regulaarset atesteerimist, mille käigus analüüsitakse väga põhjalikult valikuliselt eelmisel perioodil tehtud komisjonide otsuseid. Samuti küsida arvamusi teistelt komisjonide liikmetelt ehk tarbijate ja kaupmeeste esindajatelt, kellel on konkreetse komisjoni esimehega kokkupuuteid.</p>		
<p>Samuti palub Eesti E-kaubanduse Liit veelkord kaaluda, kas senised tarbijavaidluste komisjoni esimeeste valimise põhimõtted vajavad olulist reformi ning täistööajaga komisjonide esimeeste ametikohtade loomist. Pigem tuleks veelgi enam soodustada mudelit, kus komisjoni esimehed on enda valdkonna eksperdid ja osalevad tarbijavaidluste komisjonide töös osalise koormusega mh missioonitundest. On kaheldav, et täiskohaga tarbijavaidluste komisjoni esimeestele on riigil võimalik tasuda töötasu, mis tagaks näiteks kohtunikega võrreldavate õigusteadmiste ja isikuomadustega kandidaatide leidmise. See on aga suur oht tarbijavaidluste komisjoni otsuste kvaliteedile, seda eriti olukorras, kus tarbijavaidluste komisjonid lahendavad vaidlusi väga erinevates õiguse valdkondades, mis eeldavad komisjoni esimeestelt spetsiifilisi teadmisi ja kogemusi. On väga kaheldav, et kvaliteedi tagamiseks on piisav üksnes komisjonide esimeeste koolitamine.</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Täna toimub tarbijavaidluste lahendamise põhitöö kõrvalt ning otsused on võrdlemisi ebauhtlased ning kauplejate rahulolu madal. Valdkondlike teadmistega toetavad komisjoni koosseisu aga kaasistujad, kes saavad oma valdkonnaspetsiifiliste teadmiste pinnalt otsuste tegemisse panustada.</p>

	Eesti Turismifirmade Liit		
1.	<p>Avaliku konkurssi korras leitavad professionaalsed tarbijavaidlusi lahendavad komisjoni esimehed (eeldatavasti 3 ametikohta). See ametikohtade arv tundub väga väike. On raske uskuda, et keegi on professionaal mitmes valdkonnas, et suudab kõrgel tasemel lahendada nii turismiettevõtluse kui ehituspraakide kui autoremondi jne. teemasid. Kui komisjoni esimees pole professionaal, siis pole loota, et kaupleja ja/või tarbija teda usaldaksid. Vähemalt ühele vaidluse poolele jääb ju mitte-professionaalsus kohe silma ja mõlemapoolset rahulolu vaidluse õiglaseks ja põhjendatud lahendamiseks on raske saavutada. Pigem annab selline tajutav mitte-professionaalsus alust manipuleerimiseks/väljapressimiseks kas tarbija ja kaupleja poolt. Leiame, et kvaliteedi tõstmiseks peaks antud ametikohti olema rohkem, isegi kordades rohkem. Kuna otsused muutuvad kohustuslikuks ja lisanduvad kulud tarbijatele ja/või kauplejatele, siis tulemus peab baseeruma tugeval kompetentsil.</p> <p>Kui professionaalsust ei ole, siis pole ei tarbija ega kaupleja huvitatud sisendi andmisest. Ehk kokkuvõtvalt tundub 3 üliprofessionaali leidmine raske ülesanne ja suure tõenäosusega pole tulemus see, mida eelnõu koostajad arvavad saavutavat.</p>	Selgitatud	Eelnõu ei näe ette kindlat arvu ja vajadusel ning võimalusel saab ka rohkem esimehi määrata.
2.	<p>Tarbija nõue alla 30 euro. Ei pea seda mõistlikuks. Kuigi turismis on selliseid nõudeid ilmselt vähe, siis üldpildis tundub selliste nõuetega tegelemine olema mõttetu ressursikulu. Inimeste teadmisi ja oskusi ning kogemusi tuleks otstarbekamalt ära kasutada.</p>	Arvestatud	Lisatud nõude suuruse lävend esimehe kaalultusõigusega
3.	<p>Komisjoni liikmed – eksperdid. Eksperti tasustamine – 3,48 € tunnis ei ole motiveeriv. Pigem kaasata eksperte/valdkonna professionaale vabatahtlikkuse põhimõttel või tasustada nende tööd samamoodi kui komisjonide esimeeste tööd. Viimased ei saa olla iga valdkonna eksperdid õigete otsuste tegemiseks.</p>	Selgitatud	On arusaadav, et tasu on võrdlemisi madal, kuid arvestades sellega, et täna teevad kaasistujad sama tööd tasuta, on igati positiivne, et tulevikus on selle eest ette nähtud ka tasu.
	Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL)		

<p>ITL ei toeta 150 € suuruse menetlustasu kehtestamist kauplejatele, sest see ei ole meie hinnangul põhjendatud.</p> <p>Selle muudatuse eesmärk on soodustada kauplejapoolset aktiivsemat tegevust tarbijate probleemide lahendamisel nii enne menetluse algatamist TVK-s kui ka algatatud menetluste jooksul. Samas on suur osa kauplejaid (sh suuremad sideettevõtjad), kes suhtlevad korrektselt tarbijatega, tegelevad aktiivselt vaidluse lahendamisega ning täidavad vabatahtlikult TVK otsuseid, kui kaebus peaks siiski TVK-sse jõudma. Meie hinnangul peaks eelnõu seda arvesse võtma ja mitte kehtestama taoliste kauplejatele menetlustasu. Selle asemel tuleb leida tuleks viis, kuidas mõjutada neid kauplejaid, kes TVK menetluse eelselt tarbija kaebustele ei vasta ega tee seda ka TVK menetluse raames, rääkimata TVK otsuse vabatahtlikust täitmisest. Leiame, et menetlustasu võiks äärmisel juhul rakendada vaid kirjeldatud viisil käituvate kauplejate suhtes.</p> <p>Mõistame, et kavandatav tasu motiveeriks kauplejaid senisest rohkem pingutama, et vaidlused ei jõuaks TVK-sse, aga kardame, et selle hinnaks on ka põhjendamatute kaebuste rahuldamine. See tooks kaasa õiguspraktika moonutamise ja ka valed signaalid turule.</p> <p>Samuti juhime tähelepanu, et menetlustasu tühistamiseks ja ebaprofessionaalse otsuse vaidlustamiseks peaksid kaupleja pöörduma kohtusse, mis tooks kaasa kohtute töökoormuse suurenemise. Tarbijad peaksid aga kaotuse korral kinni maksma kauplejate menetluskulud. Nii võib vaidlus mõnekümne euro pärast tarbijale lõpuks maksma minna tuhandeid.</p> <p>Siin tuleb ka arvestada seda, et eelnõuga planeeritakse muuta TVK otsused õiguslikult siduvaks, mistõttu võib olla kindel, et kohtumenetluste arv kasvab hüppeliselt. Hetkel on kauplejaid, kes ei täida TVK otsuseid, millega nad rahul ei ole. Eelnõu jõustumise järgselt aga hakkavad need</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Paragrahv 49¹ on eelnõust välja jäetud.</p>
--	-------------------	---

kauplejad oma õiguste kaitseks kohtusse pöörduma.

Lisame, et kavandatav menetlustasu võib kahjustada kauplejate mainet kaebuste korral, kus tarbija nõue on põhjendamata, aga TVK rahuldab selle siiski. Kahjuks esineb praegu selliseid juhtumeid, kus väga sarnases küsimuses tehakse erinevaid otsuseid, mis näitab, et TVK otsuste professionaalsus ei ole väga kõrge.

Eelnõu üheks eesmärgiks on muuta vaidluste lahendamine TVK-s sarnasemaks tsiviilkohtumenetlusega. Tsiviilmenetluses kehtib küll põhimõtte, et kaotaja kannab kulud, aga taoline kindla suurusega menetlustasu puudub, mistõttu jääb meile arusaamatuks, miks seda TVK vaidluste jaoks kavandatakse.

Kindlasti on meie hinnangul problemaatiline ka poole menetlustasu maksmine olukorras, kus kaebus rahuldatakse osaliselt. Osaline rahuldamine võib tähendada ka vaid väga väikse osa rahuldamist, mistõttu ei oleks menetlustasu maksmine pooles ulatuses sageli proportsionaalne.

ITL teeb ettepaneku jätta kauplejate menetlustasu ehk eelnõu § 1 punktiga 2 tarbijakaitse seadusesse (TKS) lisatavad § 491 ja § 59 eelnõust välja.

Alternatiivina juhuks, kui MKM otsustab menetlustasuga edasi liikuda, teeme järgmised ettepanekud:

- Lisada menetlustasu juurde järgmine välistus: kui kaupleja tõendab, et ta proovis aktiivselt tarbija kaebust lahendada enne menetluse alustamist komisjonis ja ka menetluse ajal, siis on menetlustasu tasumine kaupleja poolt välistatud;

- Lähtuda menetlustasu suuruse juures proportsionaalsusest selliselt, et menetlustasu suurus sõltub tarbija nõude suurusest, näiteks kui summa on üle 2000 euro, siis on menetlustasu 150 eurot, 1500 -1999 euro korral 100 eurot, 1000-1499 75 eurot ja kuni 1000 eurose nõude korral 50 eurot. Ka osalise

	rahuldamise korral arvestada nõude summat ja rakendada proportsionaalset arvestust.		
	ITL toetab riigilõivu kehtestamist tarbijatele , sest see aitab vältida olukorda, kus TVK-d koormatakse perspektiivitate kaebustega. ITL-i hinnangul peaks riigilõiv olema suurem, et vältida pahatahtlike kaebuste esitamist. Eestis on selliseks miinimum tasuks menetluse alustamiseks kujunenud 45 eurot (maksekäsu kiirmenetluse avalduse eeskujul).	Mittearvestatud	EL Tarbijavaidluste lahendamise direktiiv 2013/11/EL seab piirangu, mille kohaselt võib tarbijalt küsida vaid sümboolne tasu.
	ITL pooldab seda, et TVK esimeeste ametiajad on tähtajalised, sest see võimaldab viia menetlust läbi efektiivsemalt ja professionaalsemalt. Kindlasti peame vajalikuks seda, et esimehed spetsialiseeruks valdkondade põhiselt, sest see aitaks menetlusi ühtlustada ja tõsta TVK otsuste kvaliteeti. Samas avaldame muret selle üle, et kui TVK esimehed on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) koosseisulised töötajad, võib ära kaduda vaidluste lahendamiseks hädavajalik erapooletu vaade. Praeguse lahenduse suur eelis on see, et TVK-sse kuulub üks tarbijate esindaja, üks ettevõtjate esindaja ja erapooletu esimees. Praktikas on näha, et see töötab hästi. Seetõttu on meie hinnangul äärmiselt oluline eelnõu jõustumise järgselt tagada otsuste erapooletus ehk jätkuvalt õiglasel otsused, mis tuginevad ainult õigusele. Eelnõu § 1 punktiga 2 TKS-i lisatavate § 40 lg 2 kohaselt on TVK sõltumatu ja § 50 lg 1 kohaselt peab TVK liige end taandama, kui ta põhjendamatult ei saa jääda asja lahendamisel erapooletuks. Palume MKM-il analüüsida võimalust lisada eelnõusse ka sätte, mis rõhutaks TVK esimehe kohustust lahendada vaidlus erapooletult. Lisame, et ITL toetab TVK esimehe õigust määrata istungi läbiviimine suulise või kirjalikuna.	Selgitatud	Kuivõrd komisjoni alalised liikmed (täna nimetatud kui esimehed) esindavad komisjoni, siis peavad ka nemad oma otsustes sõltumatud olema. Vastavalt § 57 lõikele 1 peab komisjoni alalise liikme tehtud otsus olema põhjendatud ning tuginema seadusele ja asjaolude õiguslikule hinnangule. Täiendav selgitus komisjoni alalise liikme erapooletuse kohta on lisatud seletuskirja § 40 lg 2 juurde.
	Eelnõu § 1 punktiga 2 TKS-i listava §-ga 42 nähakse ette tasu maksmine TVK menetluses kaasistujatena osalevatele ettevõtjate ja tarbijaorganisatsioonide esindajatele, et suurendada nende motivatsiooni tarbijavaidluse sisulises lahendamises osalemiseks. ITL toetab üldiselt sellise tasu maksmist, sest see võimaldab teoreetiliselt viia	Teadmiseks võetud	

	<p>menetlust läbi efektiivsemalt ja professionaalsemalt.</p> <p>Samas ei saa jätta mainimata, et kavandatav tasumäär on väga madal selleks, et eelnõuga seatud eesmäärke täita.</p>		
	<p>Menetletavate nõuete suurus Kehtiva TKS § 47 lg 3 p 4 kohaselt võib TVK jätta avalduse menetlusse võtmata, kui vaidlusaluse kauba või teenuse väärtus või tarbija nõude suurus on alla 30 euro ja vaidluse lahendamine ei ole oluline praktika kujundamise või senise praktika olulise muutmise vajaduse seisukohast, vaidlusel ei ole tähendust võimalike teiste tarbijate jaoks või tegemist ei ole lepingu täitmise või lepingu tühisuse tuvastamise nõudega. Eelnõuga kavandatakse see säte kehtetuks tunnistada.</p> <p>ITL-i hinnangul on tegu olulise sättega, mistõttu teeme ettepaneku jätta see TKS-i alles. Vastasel juhul lahendab TVK vaidlusi, mille kulud on kallimad kui vaidluse aluseks olev nõue. Leiame, et kehtiva sättega on leitud õiged diskretsiooni alused, millest lähtuvalt saab TVK igakordselt otsustada asja menetlusse võtmise üle (nt lahendada piirmäärast odavamalt vaidlust, kui see on oluline praktika kujundamiseks). Vajadusel võib neid aluseid täiendada ja jätta TVK-le kaalutusotsus ka juhul, kui kauba või teenuse turuhind on piiripealne ehk erinevate kauplejate juures nii alla kui ka üle piirmäära.</p> <p>Lisaks soovime kaaluda selle piirmäära tõstmist arvestades, et see on kehtinud alates 2015. aastast ja kaubad ning teenused on selle ajaga oluliselt kallinenud.</p>	Arvestatud	Eelnõukohase TKS § 51 ³ lõikega 1 sätestatakse, et avaldust ei võeta menetlusse siis, kui vaidlusaluse kauba või teenuse väärtus või tarbija nõude suurus on alla 50 euro.
	<p>Lõpetuseks rõhutame, et kuigi eelnõuga kavandavad muudatused on omavahel seotud, saab meie hinnangul TVK reformiga edasi minna ka selliselt, et viia ellu vaid need muudatused, millest on tõesti kasu ja millel on suur huvigruppide toetus.</p>	Teadmiseks võetud ja selgitatud	Mitmeid eelnõus olevaid muudatusi on vaja mh selleks, et menetluse tulemusena saaks teha siduvaid otsuseid. Eelnõusse on pärast esimest kooskõlastusringi sisse viidud mitmeid muudatusi, mh on välja jäetud kauplejate kohustus tasuda menetlustasu.
	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda		
1.	Menetlustasu tarbijavaidlusasja lahendamise eest	Arvestatud	Paragrahvid 49 ¹ ja 59 on eelnõust välja jäetud

Eelnõu § 49¹ kehtestab kauplejale 150 euro suuruse menetlustasu tarbijavaidlusasja lahendamise eest. Eelnõu kohaselt peab kaupleja maksma menetlustasu 150 eurot, kui komisjoni otsusega rahuldatakse tarbija nõue täielikult. Kui komisjoni otsusega rahuldatakse tarbija nõue osaliselt, mõistetakse kauplejalt välja pool menetlustasu suurusest.

Kaubanduskoda on sellele muudatusele vastu järgnevatel põhjustel:

- **Menetlustasu sisseviimine kahjustab ebamõistlikult seadusekuulekaid kauplejaid.**

Muudatuse tagajärjel tekib olukord, kus kauplejad hakkavad iga hinna eest vältima vaidluse sattumist tarbijavaidluste komisjoni ja seda mitte põhjusel, et kauplejad soovivad tarbijale heatahtlikult vastu tulla või tarbijal on õigus, vaid eelkõige selleks, et vältida riski, et komisjon teeb kasvõi osaliselt otsuse tarbija kasuks. Teadmine, et võib olla peab maksma fikseeritud menetlustasu (150 eurot sõltumata kauba või teenuse väärtusest, tarbija nõude suurusest jm), sunnib kauplejaid vaidluste lahendamist tarbijavaidluste komisjonis iga hinna eest vältima ning leidma tarbijat rahuldava lahenduse ka siis, kui tarbija nõudmine on tegelikult põhjendamatu või pahatahtlik.

Näiteks võib tekkida olukord, kus kaupleja on tegelikult valmis põhjendatud osas tarbija nõuet rahuldama, kuid tarbija pöördumine komisjoni poole võib kauplejale siiski tuua menetlustasu maksmise kohustuse. See võib juhtuda näiteks siis, kui tarbija nõuab kauplejalt kahju hüvitamist suuremas summas, kui tal tegelikult õigus on (nt kauba ostuhinna tagastamist, kuid tegelikult on põhjendatud nõuda kahju hüvitamist teatud protsendi ulatuses tasutud ostuhinnast). Kuivõrd kaupleja on nõus hüvitama ainult summa, milleks tarbijal on seadusest tulenev õigus, pöördub tarbija tarbijavaidluste komisjoni poole ning komisjon rahuldab tarbija nõude osaliselt (summas, millega kaupleja tegelikult juba algselt nõustus). Kuigi kaupleja käitus õiguspäraselt, peab ta siiski tasuma menetlustasu 150 eurot.

Tarbijatel tekib võimalus seda pahatahtlikult ära kasutama hakata ja seeläbi sundida kauplejaid rahuldama sisuliselt tarbija igasugust nõuet. Näiteks, kui nõude summa on 50 eurot, siis võib kaupleja otsustada, et tal on mõistlikum see tarbijale ära tasuda (vaatamata sellele, et tarbijal selleks tegelikult õigust ei ole), et ära hoida tarbija võimalik pahatahtlik käitumine ja pöördumine tarbijavaidluste komisjoni poole. Seetõttu oleks õigustatud TTJA poole pöördumise miinimumsumma määratlemine nagu seda ka kehtiv seadus ette näeb.

- **Menetlustasu kehtestamine töötab vastu eelnõu üldisele eesmärgile.**

Seletuskirja (lk 1) kohaselt on eelnõu üheks eesmärgiks muuta tarbijavaidluste kohtuväline lahendamine menetlusosalistele usaldusväärsemaks ja tulemuslikumaks. Kaubanduskoja hinnangul ei aita kauplejale 150 euro suuruse menetlustasu kehtestamine suurendada kaupleja rahulolu menetlusega ja tarbijavaidluste lahendamisega. Pigem võib plaanitaval muudatusel olla hoopis vastupidine mõju. Menetlustasu sisseviimine ei suuna kauplejaid tegelema rohkem tarbija probleemidega ega järgima tarbijate kaitseks kehtestatud norme ega tõsta kauplejate motivatsiooni tarbijaga kokkuleppele jõuda, vaid võib kaasa tuua valimatult tarbijatele vastu tulemise sõltumata sellest, kas tarbijal on parasjagu õigus või mitte. Kauplejad hakkavad vältima vaidluse lahendamist komisjonis vaid seetõttu, et vältida riski, et võib-olla peavad maksma ebamõistlikku menetlustasu. Selline olukord on kauplejate suhtes ebamõistlik, suurendab kauplejate rahulolematust ning kauplejate usaldus tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise süsteemi osas langeb veelgi.

- **Kaupleja menetlustasu on ebaproportsionaalselt suur**, arvestades asjaoluga, et Eelnõu kohaselt peab tarbija maksma avalduse läbivaatamise eest teatud juhtudel riigilõivu 15 eurot. Seetõttu võib Eelnõus sisalduv lahendus motiveerida pahatahtlikke tarbijaid esitama nõudeid kauplejate vastu, et survestada kauplejaid tarbijatele rohkem vastu tulema, kui näeb ette seadus.

	<ul style="list-style-type: none"> • Töövaidluskomisjonide osas puudub analoogne menetlustasu. Seletuskirjas on korduvalt viidatud sellele, et tarbijavaidluste komisjoni menetluskorra uuendamisel on lähtunud töövaidluse menetlemise korrast töövaidluskomisjonis. Juhime tähelepanu sellele, et töövaidluse lahendamise seaduse kohaselt ei pea tööandja tasuma fikseeritud menetlustasu, kui töötaja nõue rahuldatakse osaliselt või täielikult. • Menetlustasu kehtestamine suurendab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi: TTJA) töökoormust, sest menetlustasu sisse nõudmine on TTJA-le uueks kohustuseks. Juhime tähelepanu sellele, et menetlustasu sissenõudmine võib osutada eriti keeruliseks olukorras, kus kauplejal ei ole piisavalt raha menetlustasu maksmiseks. <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Jätta eeltoodud põhjustel Eelnõust välja §-d 49¹ ja 59, mis panevad kauplejale teatud juhul kohustuse tasuda 150 eurot menetlustasu tarbijavaidlusasja lahendamise eest.</p>		
2.	<p>Tarbijavaidluste komisjoni otsuste siduvaks muutmine</p> <p>Eelnõu kohaselt asendub senine soovituslik otsus õiguslikult siduva otsusega, mida on pärast selle jõustumist võimalik pöörata täitmisele täitemenetluse seadustikus sätestatud korras. Sellest tingituna on Eelnõus oluliselt põhjalikumalt reguleeritud komisjoni otsusega seonduvat. Kaubanduskoda on vastu otsuse siduvaks muutmisele järgnevatel põhjustel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muudatuse järele ei ole põhjendatud vajadust. <p>Kaubanduskoda juhib tähelepanu sellele, et suurem osa kauplejatest täidab juba täna tarbijavaidluste komisjoni otsuseid vabatahtlikult, kuigi tegemist on soovituslike otsustega. 2019. aastal esitasid tarbijad kokku 2375 avaldust, millest kauplejad jätsid täitmata alla 100 otsuse, kus komisjon palus kauplejal tarbija nõue rahuldada. See tähendab, et ca 96 protsenti tarbijate avaldustest saab tänase regulatsiooni alusel korrektselt menetletud. Kui vaadata ka üksnes komisjoni tehtud</p>	Mittearvestatud	<p>Eelnõu üheks eesmärgiks on tõsta poolte usaldusmäära komisjoni menetluse vastu.</p> <p>Kehtiva korra kohaselt on otsused soovituslikud ja ainsaks hoovaks survestada kauplejat otsust täitma on kaupleja lisamine nn musta nimekirja. Samas ei ole praktikas võõrad olukorrad, mil pärast tarbijavaidluse menetlust teatab kaupleja tarbijale, et ta ei kavatse otsust täita, kuna see on soovituslik. See aga rikub märkimisväärselt tarbijate rahulolu ja usaldust. Selline olukord ei vasta ka menetluse eesmärgile leida kiire ja lihtne lahendus pooltevahelise vaidluse lahendamiseks, sest kui kaupleja ei täida lahendit, siis ei ole sellest tarbijale ka kasu.</p> <p>Sageli on otsuste mittetäidetavus üks olulisemaid aspekte, mis mõjutab tarbija rahulolu vaidluse tulemusega – paljudel juhtudel jääb tarbijale</p>

<p>otsuseid, siis selgub, et kauplejad täidavad suuremat osa otsustest vabatahtlikult. Näiteks 2019. aastal tehti tarbija kasuks 343 otsust, millest kauplejad täitsid ca 73 protsenti otsustest. See tähendab, et täitmata jäi alla 100 otsuse. Kauplejaid täidavad otsuseid vabatahtlikult, sest nad ei taha sattuda musta nimekirja, millega kaasneb negatiivne tähelepanu. Seetõttu töötab tänane süsteem suhteliselt hästi, kuigi otsused ei ole õiguslikult siduvad.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otsuste siduvaks muutmine ei too kaasa kõikide otsuste täitmist kauplejate poolt. Kui täna jääb kauplejatel täitmata ca 100 otsust aastast, siis Eelnõu jõustudes ei vähene see number nullini. Üheks põhjuseks on asjaolu, et otsused jätavad täitmata kauplejad, kes on majanduslikes raskustes. Kahjuks ei ole seletuskirjas välja toodud statistikat, kui palju on mustas nimekirjas olevate kauplejate hulgas kauplejaid, kel on majanduslikud raskused. Palume see info seletuskirjas eelnevate aastate lõikes välja tuua. <p>Lisaks juhime tähelepanu sellele, et kui edaspidi on otsus õiguslikult siduv, siis peab tarbija astuma täiendavaid samme ja tegema teatud kulutusi, et algatada otsuse sundtäitmine, kui kaupleja ise ei täida otsust. Kui tarbija ei astu pärast komisjoni otsust täiendavaid samme, siis ei too Eelnõu kaasa täitmata jäänud otsuste arvu vähenemist.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siduvad otsused muudavad komisjoni menetlusreeglid oluliselt detailsemaks ning seetõttu muutub menetlus nii tarbija kui ka komisjoni jaoks keerulisemaks. <p>Eelnõu koostamisel on aluseks võetud töövaidluse lahendamise seaduses kehtestatud menetlusnormid, mis on oluliselt põhjalikumad kui praegu kehtivad menetlusnormid tarbijavaidluste komisjoni jaoks. Lisaks sisaldub Eelnõus mitmeid viiteid ka tsiviilkohtumenetluse seadustikule. Selle tulemusena on tarbijavaidluste komisjoni menetlusnormid oluliselt detailsemad ning pooltel on keerulisem nendest aru saada. Näiteks on Eelnõu §-s 49⁴ kirjas, et tarbijavaidlusasja menetlemise peatamisele kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku</p>		<p>kohtuvälise menetluse eesmärk ebaselgeks, kui vaidluse lahend ei ole pooltele kohustuslik ning menetluse käigus ei jõuta ka kokkuleppele ega täideta nõuet vabatahtlikult.</p> <p>Sellises olukorras on põhjendatud TVK regulatsioon, mille puhul oleks menetluse tulemuseks õiguslikult siduv ja täitemenetluse korras täitmisele pööratav otsus. See võimaldaks paremini täita kohtuvälise menetluse eesmärke, lahendada tarbija ja kaupleja vaheline probleem lihtsalt, kiiresti ja tõhusalt.</p>
--	--	---

§ 356 lõikeid 1 ja 2. Teise näitena saab tuua Eelnõu § 50⁴, mille kohaselt menetlusdokumendi kättetoimetamisele kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikus menetlusdokumentide kättetoimetamise kohta sätestatud. Tarbija ja kaupleja ei pruugi viidatud normide sisust aru saada. Lisaks võib menetlusnormide detailsuse suurenemisega tekkida oht, et tarbijad peavad palkama endale juristi, kes esindaks neid komisjonis. Selle tulemusena kaasnevad tarbijale täiendavad kulud või siis võib väheneda tarbijate ligipääs komisjonile ja ka rahulolu komisjoni tööga. Seega võib otsuste siduvaks muutmine minna vastuollu Eelnõu peamiste eesmärkidega muuta menetlus lihtsamaks, kiiremaks ja odavamaks.

Juhime tähelepanu sellele, et VTK-s (lk 2) oli kirjas, et juba täna leiab suur osa tarbijatest, et kauplejaga tekkinud probleemi kohtuväline lahendamine ei ole lihtne (lihtsaks peab seda vaid 33% tarbijatest). Eelnõu jõustumisel võib meie hinnangul olukord muutuda veelgi halvemaks.

- **Jääb ebaselgeks, miks ei ole seaduse muutmise kõrval otsitud muid võimalusi, kuidas suurendada otsuste täitmist vabatahtlikult kauplejate poolt.**

Kaubanduskoda on saanud liikmetelt tagasisidet, et TTJA võiks oma kodulehel oluliselt paremini kuvada mustas nimekirjas olevate kauplejate nimekirja. Näiteks võiks see nimekiri olla valdkondade lõikes, et tarbijal oleks võimalik lihtsamini otsingut teha. Samuti võiks mustas nimekirjas olev kaupleja paremini välja tulla Google otsingust. Seega leiame, et olukorra parandamiseks ei pea esimese meetmena muutma seadust, vaid on võimalik kasutada ka muid meetmeid otsuste paremaks täitmiseks.

- **Siduvad otsused võivad vähendada kaupleja usaldusväarsust ja rahulolu komisjoni menetluste osas.** Kui küsitluse tulemused näitavad, et kauplejad ei ole rahul komisjoni tööga, siis võivad siduvad otsused veelgi vähendada kaupleja rahulolu. Näiteks kui kaupleja hinnangul ei ole otsus kvaliteetne ja kui muuta sellise otsuse täitmine kaupleja jaoks

	<p>kohustuslikuks, siis see vähendab kaupleja rahulolu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ka paljudes teistes EL liikmesriikides ei ole riikliku kohtuvälise menetluse tulemuseks siduvad otsused, nt Soomes, Taanis, Austrias.¹ <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Jätta Eelnõust välja sätted, mis muudavad tarbijavaidluste komisjoni otsused õiguslikult siduvaks.</p>		
3.	<p>Tarbija nõude suurus alla 30 euro Kehtiva tarbijakaitseseaduse § 47 lg 3 p 4 kohaselt võib komisjon jätta avalduse menetlusse võtmata või menetluse lõpetada, kui vaidlusaluse kauba või teenuse väärtus või tarbija nõude suurus on alla 30 euro ja vaidluse lahendamine ei ole oluline praktika kujundamise või senise praktika olulise muutmise vajaduse seisukohast, vaidlusel ei ole tähendust võimalike teiste tarbijate jaoks või tegemist ei ole lepingu täitmise või lepingu tühistamise tuvastamise nõudega. Eelnõu jätab selle sätte seadusest välja.</p> <p>Kaubanduskoda peab jätkuvalt vajalikuks, et seaduses oleks alampiir vaidlusaluse kauba või teenuse väärtusele, et hoida ära väga väikese väärtusega vaidluste lahendamist. Kuna seletuskirja kohaselt on tarbijavaidluste komisjoni otsusega lõppeva ühe menetluse kulu riigile keskmiselt 306 eurot ning tarbijavaidluste komisjonile esitatud avalduste puhul on keskmine lahendamise kulu 145 eurot, siis ei ole mõistlik komisjonis lahendada väga väikeseid vaidlusi.</p> <p>Kuna 30 euro suurune piirmäär on tarbijakaitseseaduses kehtinud juba üle viie aasta ning selle ajaga on inflatsioon suurenenud märgatavalt, siis on mõistlik seaduses seda piirmäära tõsta, mitte seadusest välja jätta.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Lisada Eelnõu §-i 51³ põhimõte, mille kohaselt võib komisjon jätta avalduse menetlusse võtmata, kui vaidlusaluse kauba</p>	Arvestatud	Eelnõukohase TKS § 51 ³ lõikega 1 sätestatakse, et avaldust ei võeta menetlusse siis, kui vaidlusaluse kauba või teenuse väärtus või tarbija nõude suurus on alla 50 euro.

¹ E&Y (2019). Tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise võimalikud mudelid Eestis – lõpparuanne, 17.12.2019, lk 36.

	või teenuse väärtus või tarbija nõude suurus on alla 50 euro.		
4.	<p>Tasu maksmine kaasistujale Eelnõu § 42 lg 3 näeb ette, et edaspidi makstakse kaasistujale tasu istungil osalemise aja ning tarbijavaidlusasja materjalidega tutvumise eest. Ministri määruse eelnõu kohaselt on kaasistuja tunnitasu suurus võrdne miinimumtunnitasuga. Seletuskirja (lk 7) kohaselt on muudatuse eesmärk suurendada põhjendatud ja arusaadavate otsuste hulka ning valdkonda tundvate ekspertide motivatsiooni osaleda tarbijavaidluste lahendamisel.</p> <p><u>Kaubanduskoja seisukoht:</u> Kaubanduskoja hinnangul ei ole selline tasu piisavalt motiveeriv kaasistujate jaoks ja ei aita olulisel määral kaasa seletuskirjas väljatoodud eesmärgile. Lisaks ei ole arvesse võetud seda, et kaasistujale tuleb täiendav aja- ja rahakulu komisjoni istungile minemiseks ja tulemiseks, kui tegemist on kohapeal toimuva istungiga.</p>	Selgitatud	<p>On arusaadav, et tasu on võrdlemisi madal, kuid arvestades sellega, et täna teevad kaasistujad sama tööd tasuta, on igati positiivne, et tulevikus on selle eest ette nähtud ka tasu.</p> <p>Ühtlasi toimuvad paljud istungid kirjalikult ning kaasistujatel ei ole tarvis istungile kohale minna.</p>
5.	<p>Kaubanduskoda toetab tarbijale 15 euro suuruse riigilõivu kehtestamist. Nõustume seletuskirjas väljatooduga, et riigilõivul on avalduse esitajale distsiplineeriv mõju. Leiame, et riigilõivu kehtestamine on hea meede, et vähendada nõ pahatahtlike tarbijate kaebuseid kaupleja vastu ning väga väikeste summadega seotud avalduste esitamist.</p>	Teadmiseks võetud	
6.	<p>Riigilõivu hüvitamine kaupleja poolt Seletuskirjas (lk 11) on Eelnõu § 47 selgituste juures toodud välja, et Eelnõus kavandatud muudatuste kohaselt võib tarbijavaidluste komisjon otsustada tarbija nõuet rahuldavas otsuses riigilõivu hüvitamise kaupleja poolt. Juhime tähelepanu sellele, et Eelnõus puudub vastav säte.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume seletuskirjast jätta välja selgitus, et kaupleja on teatud juhtudel kohustatud hüvitama tarbija tasutud riigilõivu summas 15 eurot. Oleme vastu ka sellele, et lisada vastav säte Eelnõusse. Meie hinnangul võiks sellises olukorras TTJA tagastada riigilõivu tarbijale.</p>	Mittearvestatud	<p>Riigilõivu hüvitamisel kaupleja poolt on võetud eeskujuks tsiviilkohtumenetluse, kus vaidluse kaotaja hüvitab enamasti ka teise poole kulud, sh riigilõivu, mitte ei tagasta seda kohus.</p> <p>Ühtlasi toome välja, et riigilõivu tasumine toimub Rahandusministeeriumi kontole, mitte TTJA-le.</p>
7.	<p>Komisjoni kaasistujate kinnitamine Eelnõu § 40 lg 3 kohaselt kinnitab komisjoni kaasistujad Tarbijakaitse ja Tehnilise</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Eelnõu on muudetud selliselt, et kaasistujad nimetatakse neljaks aastaks (§ § 41 lg 5), nagu kehtiva korra kohaselt.</p>

	<p>Järelevalve Amet käskkirjaga kolmeks kuni viieks aastaks.</p> <p>Palume selgitada, millest sõltub see, kas komisjoni liige kinnitatakse kolmeks, neljaks või viieks aastaks. Meie hinnangul võiks komisjoni kaasistujad kinnitada sarnaselt komisjoni esimeestega viieks aastaks.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Muuta Eelnõu § 40 lg 3 sõnastust selliselt, et komisjoni kaasistujad kinnitatakse viieks aastaks.</p>		
8.	<p>Kaasistujate nimetamine konkreetse tarbijavaidlusaja lahendamiseks</p> <p>Eelnõu § 45 lg 3 kohaselt nimetab komisjoni esimees konkreetse tarbijavaidlusaja lahendamiseks kaasistujad, lähtudes tarbijavaidlusaja valdkonnast ja sisust.</p> <p>Kaubanduskoja hinnangul ei pruugi Eelnõus väljapakutud lahendus, kus esimees saab valida endale sobivad kaasistujad, tagada õiglast ja usaldusväärset komisjoni otsust. Näiteks tekib risk, et komisjoni esimees valib üksnes selliseid kaasistujaid, kes alati nõustuvad komisjoni esimehega ja vaidle talle vastu.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Muuta viidatud sätte sõnastust selliselt, et komisjoni esimees ei saa endale valida konkreetse tarbijavaidlusaja lahendamiseks kaasistujad.</p>	Mittearvestatud	<p>Kaasistujad pakutakse komisjonile välja ettevõtlus- või kutseliitude või tarbijaühenduste poolt. Ehk siis sellised liidud ja ühendused saavad ka ise mingil määrala otsustada, kes vaidluste lahendamises tulevikus osalevad.</p> <p>Eelnõu näeb ette, et kaasistuja nimetamisel peab komisjoni alaline liige (kehtiva korra kohaselt komisjoni esimees) lähtuma tarbijavaidlusaja valdkonnast ja sisust. Lisaks on oluline märkida, et komisjoni lahendid peavad tuginema õigusaktidele.</p> <p>Arvestades eeltoodut ning seda, et komisjon on ise juba mingil määral vaidluse asjaoludega tutvunud, oskab ta ilmselt kõige paremini hinnata, millise valdkonna liidu esindaja kaasistujaks valida. Seega ei ole asjakohane ega ressursi mõttes mõistlik kaasistuja nimetamist panna kellegi teise kohustuseks.</p>
9.	<p>§ 45¹ lg 2</p> <p>Kaubanduskoda toetab Eelnõus sisalduvat muudatust, et ka kauplejal on edaspidi võimalik avaldada soovi asja suuliseks arutamiseks.</p>	Teadmiseks võetud	
10.	<p>Tarbijavaidluste komisjoni esimehe töö tasustamine</p> <p>Ettevõtlus- ja infotehnoloogia ministri määruse „Tarbijavaidluste komisjoni esimehe töötasu ja komisjoni kaasistujate töö tasustamise põhimõtted“ eelnõu § 1 kohaselt makstakse tarbijavaidluste komisjoni</p>	Arvestatud	<p>Nii määruse kavandis kui seletuskirjas on selgemini väljatoodud, et palk on 80 kuni 100 protsenti riikliku lepitaja ametipalgast.</p>

	<p>esimehele põhipalka suurus, mis on vähemalt 80 protsenti riikliku lepitaja ametipalgast. Seletuskirja (lk 7) kohaselt võib tarbijavaidluste komisjoni esimehe palk olla kuni 100 protsenti riikliku lepitaja ametipalgast.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume seletuskirja ja määruse eelnõu sõnastused ühtlustada, et oleks üheselt selge, kas komisjoni esimehe põhipalka suurus on vähemalt 80 protsenti riikliku lepitaja ametipalgast või jääb vahemikku 80-100 protsenti riikliku lepitaja ametipalgast.</p>		
	<p>Eesti Kaupmeeste Liit</p>		
<p>1.</p>	<p>Kokkuvõtlikult ei saa me kaubandussektori esindajatena kahjuks toetada antud eelnõuga edasi liikumist ja leiame, et alternatiive kaaludes oleks parem lahendus säilitada tänane olukord.</p> <p>Oleme sellisele seisukohale jõudnud varasemate arutelude tulemusena ja kaaludes alternatiive koos nende plusside ja miinustega. On tõsi, et Tarbijavaidluste komisjoni koormab täna perspektiivite ja liiga kergekäeliselt tehtud kaebuste suur arv, millest olulist osa ei võeta menetlusse või lahendatakse tarbija kahjuks. Sellise ressursi raiskamise vastu aitaks tõenäoliselt tarbijatele väikese rahalise lävendi kehtestamine, et kaebused oleksid sisukad ja asja eest. Samuti on meieni jõudnud kriitikat kaubandusettevõtete poolelt Tarbijavaidluste komisjoni töö kvaliteedi ja kohtumõistjate asjatundlikkuse teemadel. Me ei eita, et tänases süsteemis on võimalust parendusteks.</p> <p>Samas kui panna kaalukausile väike paranemine eelmainitud teemades ja teisele kaalukausile kaupmeeste jaoks märgatav kulude tõus, jõuline surve anda järele pahatahtlikele või liialdatud tarbijate nõudmistele ning komisjoni otsuste sundtäitmisele minek, siis on saavutatav kasu liiga väike võrreldes tekkiva kahjuga kaubandusettevõtetele. Sellise valiku kontekstis on meie silmis parem alternatiiv jätkata tänase süsteemiga kuna ei ole tõenäoline, et Majandusministeerium toetaks</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Eelnõu eesmärk on luua efektiivne kohtuväline tarbijavaidluse lahendamise süsteem, mille vastu on tarbijate ja kauplejate usaldus suurem ning otsused kvaliteetsemad ja tulemuslikumad. Eelnõuga kavandatud muudatused on suunatud nimetatud eesmärgi täitmisele. Tarbijale kehtestatakse riigilõiv, et komisjon saaks suunata ressursi vaidlustele, mis ei ole pahatahtlikud. Ühtlasi luuakse komisjoni alaliste liikmete ametikohad, mis aitavad samuti vaidluste läbivaatamisse tänasest oluliselt rohkem panustada. Alaliste liikmete ametikohad aitavad ühtlustada ka komisjoni praktikad, otsuste kvaliteeti. Otsuste siduvaks muutmine aitab samuti tõsta tarbijate rahulolu ning usaldust. Kehtiva korra kohaselt on ainsaks hoovaks survestada kauplejat otsust täitma on kaupleja lisamine nn musta nimekirja. Samas ei ole praktikas võõrad olukorrad, mil pärast tarbijavaidluse menetlust teatab kaupleja tarbijale, et ta ei kavatse otsust täita, kuna see on soovituslik.</p> <p>Samas on eelnõust välja jäetud kaupleja kohustus tasuda menetlustasu ning täpsustatud eelnõu, et see oleks adressaatidele selgem.</p>

	<p>ettepandud muudatusi ilma elementideta, mis sunnivad kaupmehi tasuma menetlustasusid ning muudavad komisjoni otsused sundtäidetavaks.</p>		
2.	<p>Eelnõu eesmärgi küsitavus</p> <p>Seadusemuudatuse eesmärk on Majandusministeeriumi sõnul tõsta tarbijatingimuste indeksi ühte alamindeksit tänaselt 52,2-lt Euroopa Liidu (EL) senise keskmise näitajani 59,5 aastaks 2023. Kaupmeeste Liidu hinnangul on Majandusministeerium valinud selle võrdlemisi väikese probleemi lahendamiseks ebaproportsionaalselt kalli lahenduse.</p> <p>Eelnõu peamine eesmärk on tõsta Eesti tarbijate rahulolu hinnangut küsitluse ühes alaküsimuses 7 protsendipunkti, mis tooks TTJA-le kaasa täiendava kulu suurusjärgus 100 000€ aastas. See raha peaks tulema suures enamuses kaubandusettevõtetele kehtestatavatel „trahvidest“ ja tarbijate kaebuste menetlusse võtmise tasudest.</p> <p>Juhime tähelepanu, et ministeeriumi viidatud tarbijatingimuste üldindeksis on Eesti keskmine rahulolu tase statistilise vea piires sama, mis EL üldine rahulolutase (Eesti 59,7 ja EL 63). Tarbijakaitsereeglite järgimise ja täitmise tagamise alamindeksis on eestlaste rahulolu isegi kõrgem kui EL keskmine (Eesti 74,3 ja EL 73,8). Seega indeksi kolmest näitajast ühes on meie olukord pisut parem kui EL-s keskmiselt, ühes samaväärne ja ühes veidi kehvem. Meile on arusaamatu, miks nii väikese murega tegelemiseks peetakse vajalikuks kulutada nii palju ressursi ja muuta süsteemi sedavõrd palju kallimaks. Kulukuse tõus toob kaasa hoopis uusi probleeme, mis meie hinnangul on suuremad kui algne murekoht, mida mindi lahendama.</p> <p>Arvestades seda, et ministeerium paneb ette protsessi muutmise tasuta menetluselt tasuliseks, on tõenäoline, et nii tarbijate kui kaupmeeste rahulolu pigem langeb. Isegi kui mingil põhjusel rahulolu ei lange, tooks lootus paari protsendipunkti võrra ühte indeksi alamnäitajat tõsta, kaasa olulise süsteemi kallimaks muutmise ja ettevõtjate õiguste kahjustamise. Täna täidavad kaupmehed vabatahtlikult 73% komisjoni otsustest.</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu eesmärk on luua efektiivne kohtuväline tarbijavaidluse lahendamise süsteem, mille vastu on tarbijate ja kauplejate usaldus suurem ning otsused kvaliteetsemad ja tulemuslikumad. Nagu Kaupmeeste Liit ka ise märkis, on kvaliteedi osas olnud tõepoolest negatiivset tagasisidet.</p> <p>Eelnõu eesmärk on luua efektiivne kohtuväline tarbijavaidluse lahendamise süsteem, mille vastu on tarbijate ja kauplejate usaldus suurem ning otsused kvaliteetsemad ja tulemuslikumad. Eelnõuga kavandataavad muudatused on suunatud nimetatud eesmärgi täitmisele. Tarbijale kehtestatakse riigilõiv, et komisjon saaks suunata ressursi vaidlustele, mis ei ole pahatahtlikud. Ühtlasi luuakse komisjoni alaliste liikmete ametikohad, mis aitavad samuti vaidluste läbivaatamisse tänasest oluliselt rohkem panustada. Alaliste liikmete ametikohad aitavad ühtlustada ka komisjoni praktikat, otsuste kvaliteeti. Otsuste siduvuks muutmine aitab samuti tõsta tarbijate rahulolu ning usaldust. Kehtiva korra kohaselt on ainsaks hoovaks survestada kauplejat otsust täitma on kaupleja lisamine nn musta nimekirja. Samas ei ole praktikas võõrad olukorrad, mil pärast tarbijavaidluse menetlust teatab kaupleja tarbijale, et ta ei kavatse otsust täita, kuna see on soovituslik.</p> <p>Samas on eelnõust välja jäetud kaupleja kohustus tasuda menetlustasu ning täpsustatud eelnõu, et see oleks adressaatidele selgem.</p>

	<p>Soovimatud kõrvamõjud</p> <p>Meie hinnangul Tarbijavaidluste süsteemi muutmine sellisena nagu ministeerium seda ette näeb:</p> <p>1) Vähendab suurel määral ettevõtjate rahulolu</p> <p>2) Vähendab mingil määral tarbijate rahulolu kuna komisjoni pöördumine muutub nendegi jaoks tasuliseks</p> <p>Meie hinnangul ei saa ministeerium lähtuda vaid sellest eesmärgist, et tarbijate rahulolu paar protsenti paraneks. Ka ettevõtjate rahulolu ja usaldus on olulised ning nendega ei ole arvestatud.</p>		
3.	<p>Komisjonide liikmetele suurema tasu maksmine ei suurenda tehtud otsuste kvaliteeti ega inimeste või ettevõtjate rahulolu süsteemiga. Kui täna on asi tasuta, siis selle tasuliseks tegemine ei tee midagi automaatselt paremaks.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>	
4.	<p>Ministeerium märgib, et oht kaupmehele maksta menetlustasu 150€ ja tasuda täiendavate ekspertiiside eest, mille kulu ta ei kontrolli, peaks panema kaupmehe Tarbijavaidluste komisjoni iga hinna eest vältima. See tähendab sisuliselt seda, et ministeerium eeldab, et kaupleja on juba ette süüdi ning leiab tarbijat rahuldava lahenduse ka siis kui tema hinnangul tarbija nõudmine on põhjendamatu või pahatahtlik.</p> <p>Väljatöötamiskavatsus lähtub kahest eeldusest. Et tarbijal ei ole täna piisavalt võimalust oma huve kaitsta ning et tarbija on alati heas usus tegutsev.</p> <p>Esiteks saab tarbija juba täna kaupmeest sundida läbi sotsiaalmeedia ning tavameedia endale sobivat otsust tegema, ähvardades mainekahjuga. Eesti suuruses riigis on see reaalne oht ja kaupmehed arvestavad sellega, tülles tarbijatele sageli rohkem vastu kui seadus kohustaks. Samuti saab tarbija pöörduda täna tasuta Tarbijavaidluste komisjoni ning kohtusse.</p> <p>Tarbijate hea usu eelduse vastu räägib kaupmeeste ja TVK tänane kogemus, mis joonistab välja ka pahatahtlikke ja oma õiguste ulatust üle hindavaid tarbijaid. Tarbijavaidluste komisjoni statistika näitab, et umbes pooled kaebused ei jõuagi menetlusse ja</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Kaupleja kohustus tasuda menetlustasu 150 eurot on eelnõust välja jäetud.</p>

<p>paljud menetlusse jõudvad otsused tehakse kaupleja kasuks. Reaalselt kahju saanud tarbijate kõrval on ka selliseid, kes esitavad ebaadekvaatseid taotlusi või käituvad lihtsalt oportunistlikult. TVK esindajad on senistel ühiskohtumistel seda kinnitanud. Tekitades kaupmeestele täiendava riski tasuda menetluskulusid sõltumata toote hinnast ja kaebuse ulatusest, luuakse pahatahtlikele tarbijatele vahend ähvardada ja kaupmehelt endale liigsoodsat lahendust välja pressida. Tekib kaebamise kultuur, nagu me seda näeme USA õigusruumis, kus suurema kahju vältimise hirmus teevad kaupmehed endale kahjulikke valikuid. Pahatahtliku tarbijaga ei saa ega tohigi kokkuleppele suunata, kuna see vaid süvendab inimeses sellist käitumist.</p> <p><u>Igasuguse uue lahenduse eesmärk peab olema õiglane kohtupidamine, mitte kokkuleppele sundimine, mis ei pruugi olla õiglane.</u></p> <p>Täiendavate kulude risk suurendab nende kauplejate osakaalu, kes ei usalda TVK tööd ning kannavad seega rahalise kahju ennetavalt, et mitte riskida veel suurema kahju kandmisega pärast vaidlust. Ettevõtte tegeleb finantsriski maandamisega. Vastasel korral riskib ta topeltkaristamisega. Tuleb hüvitada tarbijale ostetud toode ning kanda täiendavad menetluskulud. Viimased võivad vabalt ületada toote hinda. Juhime tähelepanu, et menetluskulu on fikseeritud ja sama nii siis kui toode ise maksab vaid 40€ kui siis kui see maksab 4000€.</p>		
<p>Eesti Kindlustusseltside Liit</p>		
<p>Teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 1 ning lisada TKS § 40 lg 2 p 3, et tarbijavaidluste komisjon ei lahenda vaidlusi, kui erialaliit on moodustanud enda juurde tunnustatud kohtuvälise lahendamise üksuse, ettevõtja on erialaliiduga ühinenud ja kohustub tekkinud vaidluseid antud üksuse kaudu menetlema.</p> <p>Tarbijal tekiks ettepaneku kohaselt kohustus pöörduda asja lahendamiseks ainult selle üksuse poole. Parandus motiveeriks erialaliite lahendama vaidlusi enda sees ning selleks moodustama uusi kohtuvälise lahendamise</p>	<p>Mittearvestatud</p>	<p>Vastav muudatus vajab eraldi analüüsi, kuid esmapilgul näib see olevat mõnevõrra vastuolus eelnõu eesmärgiga võimaldada tarbijal lahendada vaidlus efektiivselt (koos sundtäidetava otsusega). Sellega võetak tarbijalt ära võimalus saada kohtuväliselt siduv otsus, kuna seadus näeks ette siduvate otsuste tegemise võimaluse vaid TTJA juures tegutsevatele tarbijavaidluste komisjonile.</p>

	<p>üksusi ning kindlasti taotlema nende tunnustamist.</p> <p>Kuidagi me ei alahinda tarbijavaidluste komisjoni esimeeste ja liikmete pädevust, kuid erialaliitude poolt moodustatud üksustes võivad vaidluste lahendajad olla keerulistes nüanssides pädevamad. Samas vähendaks muudatus TTJA kaebuste menetlejate ja tarbijavaidluste komisjoni koormust.</p> <p>Kui eelmist ettepanekut pole võimalik mõjuvatel põhjustel arvestada, siis palume eelnõus siiski eraldi välja tuua, et liikluskindlustuse vaidluste lahendamine toimub üksnes liikluskindlustuse seaduse § 69 lg 2 p 8 alusel loodud liikluskindlustuse alaste vaidluste kohtueelse lahendamise organis.</p>		
	<p>Eesti Liisingühingute Liit</p>		
<p>1.</p>	<p>Alustuseks mainime, et küsimusi tekitab eelnõu osas see, kui Tarbija Vaidluskomisjoni otsused saavad kohese sundtäidetavuse jõu. Nimelt, <u>kuidas saab tagatud otsustava organi pädevus?</u> Põhimõtteliselt on tegemist kohtuotsusega sarnase otsusega, millest tulenevalt mõistetakse õigust ja mille osas on võimalik kohtuotsusele kohaselt kasutada sundtäitmise jõudu. Seega on esmalt rõhuasetus sellel, et sääraseid otsuseid peaks tegema ikkagi kohtunikuga sarnaselt ettevalmistuse saanud isik või isikute grupp.</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Tarbijavaidlusi lahendavatele komisjoni alalistele liikmetele kehtestatakse täiendavad pädevusnõuded (eelnõukohane TKS § 43). Sarnane süsteem on kasutusel juba ka töövaidluste lahendamise komisjonis ja mitmes teises vaidluse kohtuvälise lahendamise üksuses, kus otsused on samuti sundtäidetavad.</p>
	<p>§ 49¹ lg 3 sätestab, et kui tarbija nõue rahuldatakse osaliselt, siis mõistetakse kauplejalt välja pool menetluse tasu. Siiski puudub arusaam, mida peab seadusandja silmas mõiste “osaliselt“ all. Juhul kui tarbija nõudest rahuldatakse väga väike osa või nõ fragment, kas sellisel juhul on automaatselt õigus nõuda kauplejalt pool menetluse tasu. Sama küsimus tekib ka lepituse ja kompromissi korral, kas need olukorrad on siis kauplejale menetlustasu tasumisest vabad? Sellise reegli kehtestamine võib viia olukorrani, kus pahatahtlike tarbijatest vaidlejate puhul tekib kauplejalte suur koormus menetlustasude tasumise näol kui tarbija nõudest rahuldatakse vaid väga väike osa. Seega peaks olema õigusnormis ka selge piirmäär, <u>millisest nõude rahuldamise määrast</u></p>	<p>Selgitatud</p>	<p>§ 49¹ on eelnõust välja jäetud. Väljajätmise põhjuseks on asjaolu, et menetlustasu nõudmine võib teatud juhtudel kahjustada seadusekuulekaid kauplejad. Vältimaks osalise menetlustasu väljamõistmist, sunnib menetlustasu nõue võib sundida kauplejad vaidluse lahendamist tarbijavaidluste komisjonis iga hinna eest vältima ning leidma tarbijat rahuldava lahenduse ka siis, kui tarbija nõudmine on tegelikult kasvõi osaliselt põhjendamatu.</p> <p>Menetlustasu nõue võib töötada mõnevõrra vastu ka eelnõu eesmärgile. Menetlustasu maksmise risk võib suurendada kauplejate rahulolematust ning kauplejate</p>

	<u>alatest kohaldatakse poole menetluskulude tasumise nõuet.</u>		usaldus tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise süsteemi osas võib langeda veelgi.
	§ 53 sätestab, et tarbija avalduse läbivaatamisel edastatakse tarbija avaldus kauplejale ja antakse mõistlik tähtaeg kauplejale omapoolsete tõendite ja vastuväidete esitamiseks. Siinkohal jääb selgusetuks mõiste, “mõistlik tähtaeg“. <u>Selgem oleks kasutada konkreetset tähtaega, kas 14 päeva või 30 päeva</u> , et ka kauplejal oleks seadusest tulenevalt arusaadav, kuidas sellises menetluses käituda. Antud juhul jääb võimalus, et ühel on mõistlik tähtaeg 7 päeva ja teisel aga 14 päeva. Ühtne ja kindel tähtaeg teeniks siinkohal õigusselgust.	Mittearvestatud	Arvestades sellega, et dokumentide maht ja vaidluse keerukus võib erinevate vaidluste puhul erinev olla, siis on asjakohasem jätta ikkagi mõistlik aeg ja komisjoni alalisel liikmel on võimalik vajadusel ka pikemat aega anda või vahel vajadusel hoopis lühemat kui 14 päeva. Ka tarbijale on antud mõistlik tähtaeg, mitte aga fikseeritud aeg: § 51 ¹ . Puudused avalduses (1) Kui avaldus ei vasta käesolevas seaduses sätestatud nõuetele, annab komisjoni esimees mõistliku tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kehtiva TKS § 48 lõikes 6 on samuti ettenähtud mõistlik aeg.
	Margus Kingisepp		
1.	Töövaidluse menetluse põhimõtted on üle võetud ainult osaliselt Kiire eelnõu võrdlus töövaidluste lahendamise seadusega (edaspidi TvLS) näitab, et suur osa muudatusi on otseselt sellest seadusest üle võetud. Kahjuks on seda tehtud selektiivselt nii, et mitmed olulised reguleerimist vajavad teemad on jäetud üle võtmata. Tulemusena ei ole järgitud erapooletu, sõltumatu, läbipaistva menetluse põhimõtteid. Sellekohased näited on toodud allpool käsitletava teema juures.	Selgitatud	Eeskujuna võetud regulatsioone on kasutatud selektiivselt seetõttu, et tarbijavaidluse lahendamine on olemuselt teistsugune. Tegemist ei ole ka kohustusliku kohtueelse menetlusega ning lisaks seab teatud piirid ette asjakohane Euroopa Liidu direktiiv. Näiteid on selgitatud alljärgnevalt.
2.	Terminoloogiline ebaselgus: asja läbivaatamine ja lahendamine TKS eelnõus kasutatakse menetluse etappide kohta termineid avalduse läbivaatamise ettevalmistamine ja lahendamine. /.../ Ma selgitasin neid põhitõdesid seetõttu, et kuigi eelnõu reguleerib vaidlust lahendava organi menetlust, siis menetluse osad ei ole piiritletud, tegevuste piirid on ebaselged, puuduvad avalduse menetlusest väljaarvamise selged alused – seega menetlus ei ole läbipaistev ja pooltele arusaadav./.../	Arvestatud	Menetluse osade ja tegevuste selgemaks piiritlemiseks on eelnõus läbivald üle vaadatud ja korrigeeritud terminite „ettevalmistamine“, „läbivaatamine“ ja „lahendamine“ kasutus. Termineid on muudetud muu hulgas §-des 45 ¹ , 46, 50 ³ , 52 ¹ .
3.	Määruste koostamine esimehe poolt	Arvestatud	VAKO eeskujul on eelnõukohast §-i 45 ² muudetud ja sätestatud, et

<p>TKS eelnõu § 45². Komisjoni esimehe määrus</p> <p>(1) Käesolevas seaduses sätestatud juhtudel tehakse menetlustoiminguid määrusega. Määruse andmise õigus on komisjoni esimehel.</p> <p>(2) Määrusest peab nähtuma, kelle kohta on määrus tehtud ja mis on määruse sisu.</p> <p>Nõustun kolleegide Aase Sammelselja ja Mare Merimaa poolt arutelul väljendatud mõttega, et hulga määruste koostamine komisjoni esimehe poolt ei ole põhjendatud. Määruste nõuetekohane koostamine röövib suure osa esimehe tööajast ja aeglustab oluliselt menetlust. Kui lähtekohaks on efektiivne ja kiire menetlus, siis tuleks kõikvõimalik formalism miinimumini viia. Praegu on menetluse detailse reguleerimisega muudetud menetlus kohmakaks ja ajaressurssi söövaks. Seejuures ei ole määruste koostamise kohustuse eesmärk ja vajadus selge. See komisjon on nii väike, et ei suuda täies mahus koostada kohtuorganitele ettenähtud menetlusdokumente ega teha kõiki neile ettenähtud toiminguid.</p> <p>Minule teadaolevalt on viimasel ajal olnud töövaidluse komisjoni juhatajatel väga tõsiseid raskusi tööülesannete õigeaegsel täitmisel tohutult kasvanud töömahu tõttu. Menetluse detailne ülereguleerimine on olnud üheks oluliseks töömahu kasvu põhjuseks.</p> <p>Eeskujuga võiks reguleerimisel võtta töövaidluskomisjoni asemel teistest analoogsetest kohtuvälistest vaidlusi lahendavatest organitest. Üheks sobivaks regulatiivseks eeskujuks võiks olla Riigihangete vaidlustuskomisjoni (VAKO) tegevuse regulatsioon riigihangete seaduses. Selle kohtuvälise vaidlusi lahendava institutsiooni töö sarnaneb tarbijavaidluste komisjonile ning otsus on sundtäidetav. See komisjon lahendab kõik küsimused otsusega ning määrusi ei kasutata (Vt. Näit. RHS § 192 lg 3; 193 lg 1 jm.). Sarnaselt ka üürivaidluse lahendamise seaduse kohaselt ei koosta üürikomisjon määrusi, lahendab menetlusküsimused lihtsalt otsusega ning see otsus on ikka sundtäidetav.</p>		<p>komisjoni alaline liige (kehtivas seaduses nimetatud kui <i>komisjoni esimees</i>) teeb menetluslikke toiminguid otsusega, mitte määrusega.</p>
---	--	--

4.	<p>Lepitusmenetlus</p> <p>TKS eelnõusse on uue menetluse vormina sisse toodud lepitusmenetlus. TKS eelnõu § 52 lg 2 järgi komisjoni kaudu lepitusmenetluse läbiviimisel on lepitajaks tarbijavaidluste komisjoni esimees.</p> <p>Ühinen kolleeg Mare Merimaa seisukohaga selle osas, et lepitajaks ei või olla vaidlust läbivaatav komisjoni esimees. Lepitusseaduse § 1 lg 2 kohaselt võib lepitajaks olla erapooletu isik. Sama seaduse § 3 lg 1 järgi lepitaja peab olema sõltumatu ning lepitusosaliste suhtes erapooletu. TKS eelnõu § 50 lg 1 kohaselt komisjoni liige peab ennast kohe menetlemisest taandama, kui ta on olnud samas asjas lepitajaks.</p> <p>Märgin nüansina selle sätte osas, et see ei reguleeri taandamise osas kogu küsimust. § 50 lg 1 järgi peab esimees ennast taandama, kui ta oli enne samas asjas lepitaja. § 52 lg 3 kohaselt saab lepitaja poole pöörduda kogu menetluse kestel, seega peab reguleerima ka lepitaja taandamise kohustust, kui ta enne lepitusmenetlust vaatas seda vaidlust läbi esimehena.</p> <p>Mõistlik lahendus oleks komisjoni koosseisus eraldi lepitaja ametikoha loomine, kelle põhitegevuseks on lepitusmenetluse läbiviimine. Selline lepitaja ei pea olema igapäevaselt tööl.</p> <p>Sarnaselt kindlustuse vahekohtuga võiks kaaluda näiteks lepitajate nimekirja avaldamist, kust tarbija võiks valida omale sobiva lepitaja.</p> <p>Lepitajana ei saa tegutseda iga isik, eelduseks on, et see isik tunneb lisaks lepitusmenetluse õiguslikele alustele ka psühholoogiat, lepituses kasutatavaid tehnikaid ja muud kaasnevat. Kui eraldi lepitajate nimekirja ei plaanita koostada, tuleks kõigile komisjoni esimeestele tagada lepitaja koolituse läbiviimine (korraldab näiteks ka Tallinna Ülikool).</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Tagamaks lepitaja erapooletust, st et lepitajaks ei või olla vaidlust läbivaatav komisjoni alaline liige, on eelnõukohast § 52 lõiget 2 täpsustatud selliselt, et komisjoni kaudu lepitusmenetluse läbiviimisel on lepitajaks tarbijavaidluste komisjoni alaline liige, kes ei ole sama vaidlust varem komisjonis menetlenud.</p> <p>Komisjonis läbiviidava lepitusmenetluse regulatsiooni eeskujuks on võetud töövaidluse lahendamise seaduses sätestatud regulatsioon. Ka töövaidluskomisjonis viib lepitusmenetluse läbi töövaidluskomisjoni juhataja ning eraldi lepitaja ametikohta ega lepitajate nimekirja ei ole.</p>
5.	<p>Jõustumismärge otsusel</p>	Selgitatud	<p>Otsuse jõustumine ja jõustumismärke lisamine on eelnõus sätestatud sarnaselt töövaidluse lahendamise</p>

<p>TKS eelnõu § 58¹ lg 4 kohaselt lisab komisjoni esimees poole taotlusel otsusele jõustumismärke. Jõustumismärke võib väljastada elektroonilise kinnitusega.</p> <p>Esimees ei saa seda kohustust täita, eelnõus ei ole ühtegi selget alust, mille järgi oleks see teostatav. Eelnõu loogika on ju sarnaselt TvLS-ile selles, et pooltel on pärast otsuse kättetoimetamist aega 30 päeva kaaluda, kas pöörduda sama vaidluse lahendamiseks maakohtu poole või mitte. Kui ei pöördu, siis otsus jõustub. Kui kaupleja ei täida vabatahtlikult jõustunud otsus, siis saab tarbija pöörduda sundtäitmiseks kohtutäituri poole. Kohtutäitur võtab täitmisele ainult jõustunud otsuse, jõustumist tõendab jõustumismärke otsusel.</p> <p>Küsimus on, et kuidas esimees saab teada, et kumbki pool ei ole pöördunud maakohtu poole? Poolele võib ju panna kohustuse teavitada komisjoni kohtusse pöördumisest, aga kui ei teavita, mis siis? Poolele sellest mingit tagajärge ei saabu. Kas eelnõus siis eeldatakse, et vaikus (kumbki pool ei teata) annab kindla teadmise, et maakohtu poole ei pöördutud? Poolel on õigus nõuda jõustumismärget juba 31.päeval, selleks ajaks ei ole kohus ka veel komisjonile jõudnud teatada hagi esitamisest ega nõudnud asja materjale.</p> <p>Jõustumismärke väljastamisel on varaline tagajärg - selle alusel nõutakse kauplajalt raha sisse ja antakse tarbijale. Eelnõus pole sõnagi sellest, et kui esimees, kellel puudub juurdepääs kohtu dokumendiregistrile, väljastab heauskselt jõustumismärke, milline osutub hiljem alusetuks –selgub, et keegi ikka pöördus kohtusse ja seal tehakse vastupidine lahend. Kui kauplajale tekitatakse alusetu sissenõudmisega kahju, siis <u>kes selle kahju hüvitab</u>? Kas esimees isiklikult või riik Riigivastutuse seaduse alusel?</p> <p>Siinkohal juhin tähelepanu TsMS §-le 458. Riik reguleerib seaduses kohtu poolt jõustumismärke väljastamise aluseid, nähes kohustuslikud toimingud täpselt ette:</p>		<p>seaduses sätestatuga. Kui pool taotleb jõustumismärke lisamist, on komisjonil võimalik saata päring kohtutesse selleks, et selgitada välja, kas antud asjas on kohtule esitatud avaldust. Kui üks pooltest on esitanud kohtule avalduse, kuid selle menetlusse võtmist ei ole jõutud veel otsustada, ei saa (eelnõukohase § 58¹ lg 1 p 1 alusel) lugeda komisjoni otsust jõustunuks ja jõustumismärget ei lisata. Tulevikus võib kaaluda võimalust saada kohtutelt vastavat infot automaatselt. See vajab siiski eraldi analüüsimist ja arutelu Justiitsministeeriumiga.</p> <p>§ 58¹ lõiget 4 on täpsustatud selliselt, et jõustumismärke lisamise võib teha ülesandeks ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti teenistujale.</p>
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – jõustumismärke väljastatakse kahel alusel: menetlusosalise avaldus ja kohtutoimik; – täpne arvestus: kohus peab arvestust kohtuotsuste jõustumise kohta ja kohtu väljastatud jõustumismärgete kohta. <p>Lisaks reguleeritakse § 458 lg 4 volitusnormi alusel seda küsimusi detailselt Maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga (https://www.riigiteataja.ee/akt/108122020016).</p> <p>Eelnõus on kõik need olulised küsimused lahendamata. Ka puudub volitusnorm, et keegi kunagi saaks toimiva korra kehtestada. Kuidagi ei ole ka põhjendatud, et selle küsimusega peaks tegelema just esimees, seda võib vabalt volitusnormi alusel teha ka muu komisjoni kuuluv isik.</p>		
6.	<p>Komisjon kui organ</p> <p>TKS eelnõu § 40 lg 1 järgi tarbijavaidluste komisjon (edaspidi <i>komisjon</i>) on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti juures asuv käesoleva seaduse § 28 lõikes 1 nimetatud vaidlusi (edaspidi <i>tarbijavaidlusasju</i>) kohtuväliselt lahendav organ.</p> <p>TKS eelnõu § 42 lg 6 kohaselt valdkonna eest vastutav minister võib määrusega täpsustada komisjoni asjaajamise- ja töökorda. Kui minister võib määrusega asjaajamise korda täpsustada, siis peaks eelnevalt olema komisjonil oma asjaajamise kord olemas. Eelnõu sellise korra vastuvõtmist ja sisu aga ei reguleeri.</p> <p>Võrdluseks VAKO põhimääruse § 2 kohaselt korraldab vaidlustuskomisjoni asjaajamise Rahandusministeerium vastavalt Rahandusministeeriumi asjaajamiskorrale. VAKO lähtub Rahandusministeeriumi sisekorraeeskirjadest vaidlustuskomisjoni juhataja määratud erisustega.</p> <p>Komisjoni kui vaidlusi lahendava organi töökorralduslikud tagatised puuduvad. Kui TvLS § 12 lg 1 kohaselt tagab töövaidluskomisjoni <u>töötingimused</u> ja <u>asjaajamise</u> Tööinspeksioon, siis eelnõu § 42</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu § 42 lg 6 annabki ministrile vastava volituse panna paika täpsem asjaajamis- ja töökord.</p> <p>Lisaks on eelnõu § 41¹ lõikes 1 täpsustatud, et komisjoni juhtiv esimees juhib komisjoni. Seletuskirjas on selgitatud, et ta tegeleb ka alaliste liikmete (kehtivas regulatsioonis nimetatud kui <i>komisjoni esimehed</i>) töökorralduslike küsimustega, näiteks korraldab puhkusegraafiku koostamise, asendamised jm.</p>

	lg 1 kohaselt tagab komisjoni töö <u>tehnilise korraldamise</u> ja <u>asjaajamise</u> Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet. Eelnõus on jäetud erinevalt töövaidluskomisjonist reguleerimata, kes loob komisjoni töötingimused? Kas komisjonil on sarnaselt VAKO põhimääruse §-le 4 ka oma sümboolika?		
7.	<p>Andmete saladuses pidamise kohustus</p> <p>Kehtiva TKS § 41 lg 12 kohaselt komisjoni esimehed ja liikmed ei või avaldada neile komisjoni menetluses teatavaks saanud andmeid, mille avaldamine on seadusega keelatud.</p> <p>Uues TKS eelnõus komisjonil sellist kohustust enam ei ole.</p>	Selgitatud	Komisjoni liikmetele kehtib ka edaspidi TKS § 23 lõikes 2 ette nähtud ärisaladuse hoidmise kohustus. Lisaks kohaldatakse näiteks kinniseks kuulutatud istungile TsMS menetluse kinniseks kuulutamise sätteid, sh TsMS § 41, mis sätestab menetlusosaliste ja kohtuistungil viibivate isikute saladuse hoidmise kohustuse.
8.	<p>Riiklik järelevalve tarbijaõigusnormide täitmise üle</p> <p>TKS eelnõu <u>seletuskirjas</u> on TKS § 41 osas välja toodud, et komisjoni esimees <i>teostab menetluse kaudu riiklikku järelevalvet</i> tarbijaõigusnormide täitmise üle vaidlusaluses asjas.</p> <p>Riikliku järelevalve teostamise ulatuse ja sisu kohta aga eelnõus regulatsioon puudub, seega puudub järelevalve teostamisele ka õiguslik alus. Riikliku järelevalve ühildamine vaidluste lahendamisega ühe isiku poolt rikub komisjoni sõltumatuse ja erapooletuse printsiipi. Kehtivas õiguses teostab järelevalvet üksnes Amet (vt. TKS § 61).</p>	Selgitatud	<p>TKS § 38 kohaselt teevad vaidluste kohtuvälise lahendamise üksused koostööd järelevalveasutustega. Koostöö hõlmab eelkõige vastastikust teabevahetust tarbijate korduvalt esitatud kaebuste kohta seoses konkreetse ettevõtlussektoris kasutatava praktikaga.</p> <p>Selguse mõttes on lauseosa „teostab menetluse kaudu riiklikku järelevalvet“ seletuskirjast välja jäetud.</p>
9.	<p>Menetluses puuduvad asja läbivaatamata jätmise alused</p> <p>TKS eelnõu § 51³ reguleerib avalduse menetlusse võtmisest keeldumist. Avalduse saab jätta menetlusse võtmata siis, kui see ei ole veel menetlusse võetud.</p> <p>Vahemärkusena - panin tähele, et kuigi tarbija peab maksma eelnõu § 47 kohaselt riigilõivu, siis ma ei saanud aru, kas riigilõivu tuleb maksta nagu kohtus avalduse esitamisel. Kui jaa, siis puudub eelnõu §-s 51³ keeldumise</p>	Arvestatud osaliselt ja selgitatud	<p>Eelnõu § 51³ on lisatud avalduse menetlusse võtmisest keeldumise alusena punkt 10 – kui tarbija jätab riigilõivu maksmata.</p> <p>Juhul, kui menetlust välistavad asjaolud selguvad alles pärast avalduse menetlusse võtmist, on komisjonil võimalik lõpetada menetlus tuginedes eelnõukohase § 55⁶ lõikele 1.</p>

	<p>alusena see, kui tarbija jätab riigilõivu maksmata.</p> <p>Vaidluste lahendamisel on täiesti igapäevane see, et menetlust välistavad asjaolud selguvad alles siis, kui menetlus on algatatud ja alanud on asja läbivaatamise ettevalmistamine. Tõendite kogumisel või vastaspoole selgituste saamisel võib ilmned, et antud tarbija avaldus ei kuulu komisjoni pädevusse. Eelnõu ei reguleeri, mis siis juhtub. Kindel on see, et siis ei saa enam menetlusse võtmisest keeldumise aluseid kasutada, sest avaldus on juba menetlusse võetud.</p> <p>Siis saab teha ainult ühte – jätta vaidlus läbi vaatamata. Eelnõus puuduvad läbivaatamata jätmise alused, kuid need on vaidlust lahendava organi puhul kohustuslikud tingimused. Ainult nii saab menetluse kujundada arusaadavaks ja läbipaistvaks, Kohtus on hagi läbivaatamata jätmise alused toodud TsMS § 423. Tuleks kaaluda eelnõu vastavat muutmist.</p>		
10.	<p>Perspektiivitu vaidlus</p> <p>TKS eelnõu § 51³ lg 1 p 6 kohaselt võib jätta avalduse menetlusse võtmata, kui vaidlus on perspektiivitu, sealhulgas ilmselgelt sisutühi või pahatahtlik, või <i>puudub avaldajal õiguskaitsevajadus</i>.</p> <p>Säte ei ole korrektselt sõnastatud, kuna vaidlus ei saa olla sisutühi või pahatahtlik. Ehk on siin mõeldud avaldust? Pole arusaadav, mida tähendab, et avaldajal <i>puudub õiguskaitsevajadus</i>. Õiguskaitse on juba seadustes kasutusel väljakujunenud sisuga. Näiteks reguleerib esialgsest õiguskaitset HKMS § 249 ja 251, kuid eelnõus pole tõenäoliselt sellist õiguskaitset silmas peetud.</p>	Selgitatud	<p>TKS eelnõu § 51³ lg 1 punktis 6 on asendatud sõna „vaidlus“ sõnaga „nõue“.</p> <p>Selle sättega on hõlmatud muu hulgas sellised olukorrad, mil näiteks erinevalt sidevahendi abil sõlmitud lepingust ei ole tarbijal õigust tavakaupluses sõlmitud lepingust taganeda ja sellise nõude puhul tarbija õiguskaitsevajadus puudub. Lisaks olukorras, kus tarbija nõuab piletiraha tagasi, kuna komöödia ei olnud tema arvates naljakas.</p>
11.	<p>Ekspertarvamuse tellimine</p> <p>TKS eelnõu § 49. Menetluskulude kandmine (2) Komisjon võib otsustada, et eksperdiarvamuse andmisega seotud kulud tasub kaupleja, kui vaidlusaluse kauba või teenuse puudused ilmnemise kuue kuu jooksul kauba tarbijale üleandmise või teenuse osutamise päevast arvates ja kaupleja ei</p>	Arvestatud ja selgitatud	<p>Eelnõukohase § 49 lg 2 mõte on, et kauplejalt mõistetakse eksperdikulud välja siis, kui vaidluse lahendamiseks on vaja eksperti kaasata ja tõendamiskoormus oli kauplejal, kuid ta asjaolusid ei tõendanud.</p> <p>Sätte sõnastust on selguse mõttes täpsustatud järgmiselt: „Komisjon</p>

	<p>tellinud eksperdiarvamust kauba või teenuse puuduse olemuse ja tekkepõhjuse väljaselgitamiseks.</p> <p>Eelnõu järgi eeldatakse, et kaupleja peab vaidluse korral igal juhul tellima kolmandalt isikult tasulise ekspertarvamuse. See on oluline seisukoha muudatus, mille põhjus ei ole teada. Väljakujunenud praktikas on aktsepteeritud ka sellist lahendust, et kaupleja oma ala professionaalina annab ise eksperthinnangu või küsib selle tootjalt. Kehtiv seadus ei kohusta kauplejat tellima kolmandalt isikult eksperdiarvamust.</p> <p>Eelnõus toodud lahendus on vastuolus efektiivse ja väheste kulude menetluse printsiibiga, kuna sunnib kauplejat tegema kulutusi arvamuse küsimiseks kolmandalt isikult.</p>		<p>võib tarbija nõuet rahuldavas otsuses otsustada, et kaupleja hüvitab tarbija käesoleva seaduse § 47 kohaselt tasutud riigilõivu ning eksperdiarvamuse saamisega seotud kulud, kui vaidlusaluse kauba või teenuse lepingutingimustele mittevastavus ilmnes ajal, mil võlaõigusseaduse kohaselt eeldatakse mittevastavuse olemasolu asja või teenuse üleandmise ajal, ja kaupleja ei ole tõendanud, et mittevastavus on tekkinud hiljem.“</p>
50.	<p>Komisjoni sekretäri ametikohast</p> <p>TKS eelnõu ei sisalda komisjoni sekretäri ametikoha kohta regulatsiooni.. Eelnõu järgi täidab kõiki sekretäri ülesandeid komisjoni esimees, mis ei ole mõistlik lahendus. Komisjoni esimehe üle koormamisel tehniliste ülesannetega kannatab ilmselgelt menetluse efektiivsus ning kiirus.</p> <p>Eelnõu eeskujuks olnud töövaidluste lahendamise regulatsioonis on lisaks komisjoni esimehele ette nähtud komisjoni sekretäri ametikoht, kelle tööülesanded on seaduses selgelt välja toodud. Muuseas, see on korrektne volitusnorm, seadus nimetab täpselt, millist juhatajale kuuluvat pädevust võib täita sekretär.</p> <p>/.../ Kuna eelnõus lähtutakse ka tsiviilkohtumenetluse põhimõtetest, siis on asjakohane arvestada ka tsiviilkohtumenetluse korraldust. Maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorra § 6 lg 1 järgi kohtuistungis sekretäri ametikoha põhieesmärk on kohtumenetluse läbiviimiseks vajaliku asjaajamise tagamine.</p>	Selgitatud	<p>Selleks, et vältida komisjoni alaliste liikmete ülekoormamist, on eelnõus ette nähtud § 50³, mis võimalda komisjoni alalisel liikmel tarbijavaidlusasja menetluse alustamise ja läbivaatamise ettevalmistamise ning menetlusedokumentide vormistamise ja kättetoimetamise teha ülesandeks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti teenistujale.</p>
13.	<p>Komisjoni esimehe ülesannete delegeerimine</p>	Arvestatud osaliselt ja selgitatud	<p>Eelnõus on § 50³ täpsustatud selliselt, et teenistujale delegeerimine oleks selgem. Täpsustatud sätte kohaselt</p>

<p>TKS eelnõu. § 50³ Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti kaasamine.</p> <p>Komisjoni esimees võib tarbijavaidlusasja lahendamise ettevalmistamise ning menetlusdokumentide vormistamise ja kättetoimetamise teha ülesandeks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti teenistujale.</p> <p>Nimetatud sätte rakendamine praktikas on väga problemaatiline järgmistel põhjustel.</p> <p>TKS § 53 kõneleb avalduse läbivaatamise ettevalmistamisest, kuid eelnõus ei ole määratletud, mida tähendab <i>vaidlusasja lahendamise ettevalmistamine</i>.</p> <p>Avaliku õiguse valdkonna õigusaktis ei ole lubatav delegerimist ebamääraselt reguleerida. Õigusakti tekstist peab olema selgelt ja üheselt mõistetavalt arusaadav, milliseid konkreetseid ülesandeid võib delegerida kolmandale isikule. Kehtiva TKS § 44 lg 2 kohaselt komisjoni sekretariaat tegeleb tarbijavaidluse lahendamise ettevalmistamisega. Seega toimub tarbijavaidluse puhul kehtiva õiguse järgi eelmenetlus, mida teostab komisjoni sekretariaat. TKS eelnõus ei tehta enam tarbijavaidluse eelmenetlusel ja põhimenetlusel vahet, eelmenetluse mõistet ei kasutata, jääb ebaselgeks, millised menetluse etapid lahendamise ettevalmistamisega hõlmatud on. Kohtumenetluses on need menetluse etapid selgelt eristatud - vt TsMS § 392. Töövaidlustes on samuti selgelt määratletud, milline on vaidluse läbivaatamise etapp – vt TvLS § 37.</p> <p>Teiseks ei ole teada, kas esimehe soov ülesande täitmiseks on Ameti teenistujale kohustuslik või mitte. Ameti teenistujad ei allu teenistuslikult komisjoni esimehele ning nende ametijuhendis kolmanda isiku poolt antud ülesannete täitmise kohustust ei ole. Pole teada, kuidas vastutab teenistuja saadud ülesande korrektse täitmise eest. Pole teada, kas ülesande saanud teenistuja peab andmeid hoidma konfidentsiaalsena.</p>		<p>võib komisjoni alaline liige (kehtivas seaduses nimetatud kui <i>komisjoni esimees</i>) tarbijavaidlusasja menetluse alustamise ja läbivaatamise ettevalmistamise ning menetlusdokumentide vormistamise ja kättetoimetamise teha ülesandeks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti teenistujale.</p> <p>Ka kehtiva regulatsiooni järgi täidavad Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti teenistujad vastavaid ülesandeid. Erinevus seisneb eelkõige selles, et täna tehakse seda sekretariaadi kaudu, edaspidi aga juhul, kui komisjoni alaline liige teeb selle teenistujale ülesandeks.</p> <p>Erapooleetuse tagamiseks näeb eelnõu § 50 lg 1 ette teenistuja taandamise kohustuse kaasistujana juhul, kui esineb mõni tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 23 nimetatud asjaolu, mh, kui ta on osalenud eelnevas menetluses või kui esineb muu asjaolu, mis annab alust kahelda tema erapooletuses.</p>
--	--	--

	<p>Praktikas ei ole mõeldav, et lisaks otsese tööandja antud ülesannetele hakkab teenistuja veel kolmanda isiku poolt antud ülesandeid ebaregulaarselt täitma. Selline tegevus lööb teenistuja tööplaani segamini ja häirib töötegemist.</p> <p>TKS eelnõu § 41² lõige 3 järgi tarbijate huvide esindajaks on käesoleva seaduse §-s 19 nimetatud tarbijaühenduse esindajad või Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti teenistuja.</p> <p>Lähtudes komisjoni sõltumatuse ja erapooletuse nõudest ei ole lubatav delegerimise kaudu ülesande täitmine teenistuja poolt, kes esindab tegelikult vaidluse ühe poole s.o. tarbija huve. See on vastuolus tarbijavaidluste komisjoni erapooletuse nõudega.</p> <p>Ükski kohtuvälist vaidlust läbi vaatav organ ei pääse sellest, et tema koosseisu kuuluvad asja läbivaatamist abistavad isikud. Selle põhjuseks on organi erapooletuse põhimõtte järgimine ja efektiivne töökorraldus. Sarnaselt töötaval VAKO-l on olemas oma kantselei. /.../</p> <p>Erapooletuse nõude täitmiseks saab lahenduseks olla delegerimise asemel komisjoni koosseisus sarnaselt tsiviilkohtu kohtuteenistujate sh kohtujuristi institutsioonile, komisjoni juristi või konsultandi ametikohtade loomine.</p> <p>Komisjoni juristi funktsiooni saaksid edukalt täita praegused Ameti eelmenetlejad. Vaidluse efektiivse ja kiire lahendamise tagamiseks peaks igal esimehel olema abiks kaks komisjoni juristi.</p>		
15.	<p>Komisjoni esimehe kui teenistuja õiguslik seisund</p> <p>Eelnõus on puudulikult reguleeritud komisjoni esimehe kui teenistuja õiguslik seisund, samuti komisjoni juhataja tööfunktsioonid. Lihtsalt ja selgelt on sellised küsimused reguleeritud näiteks VAKO põhimääruses.</p> <p>TKS eelnõu § 43 lg 2 järgi kohaldub komisjoni esimehele avaliku teenistuse seadus</p>	Arvestatud osaliselt ja selgitatud	<p>Eelnõu ja seletuskirja on esimehe ja alalise liikme kui teenistuja õiguslikku seisundi osas täiendatud.</p> <p>§ 41¹ lg 1 sätestab, et komisjoni esimees esindab ja juhib komisjoni ning korraldab komisjoni ülesannete täitmist. Tarbijavaidlusasja menetluses esindab komisjoni vaidlust menetlev alaline liige.</p>

käesolevas seaduses ettenähtud erisustega. Komisjoni esimehele ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse § 16 lõikeid 2–5, § 21 ja 22, § 23 lõike 2 punkte 2–7, § 24, 30, 33, 45, 46, 52–54, 57, 61, 63, 67, 91 ja 98.

Kuid eelnõus ei ole täpsustatud, kuidas asi tegelikul toimub, kas puhkuse andmise, teenistuselähetusse või koolitusele saatmise otsustab valdkonna eest vastutav minister?

ATS § 31 lg 3 kohaselt ametniku koolitusel osalemise vajaduse otsustab vahetu juht või kõrgemalseisev juht. Kas komisjoni esimehe korral on selleks minister?

Täpsemalt on reguleerimata komisjoni juhataja ülesanded ja pädevus, sh. juhataja asendamine. Lihtsalt ja asjakohaselt on kõik need küsimused reguleeritud VAKO põhimääruse §-s 9:

§ 9. Vaidlustuskomisjoni juhataja ülesanded

Vaidlustuskomisjoni juhataja:

1) juhib vaidlustuskomisjoni tegevust ja korraldab vaidlustuskomisjoni pädevusse kuuluvate ülesannete täitmist;

2) kontrollib vaidlustuskomisjoni tegevust korraldavate õigusaktide täpset ja otstarbekat täitmist;

3) määrab vaidlustust või kahju hüvitamise taotlust läbi vaatava vaidlustuskomisjoni liikme või vaidlustuskomisjoni koosseisu, tagades vaidlustuskomisjoni liikmete vahel ühetaolise töökoormuse;

4) vaatab läbi vaidlustusi ja kahju hüvitamise taotlusi riigihangete seaduses sätestatud korras;

5) annab välja volitusi vaidlustuskomisjoni esindamiseks;

6) korraldab vaidlustuskomisjoni liikmete puhkusegraafiku koostamise;

7) teeb koostööd Rahandusministeeriumi kantsleriga vaidlustuskomisjoni kantselei töökorralduse küsimustes;

8) teeb riigihalduse ministrile ettepanekuid vaidlustuskomisjoni liikmetele distsiplinaarkaristuste määramise kohta;

9) teeb riigihalduse ministrile ettepanekuid vaidlustuskomisjoni juhataja asendamiseks tema äraolekul;

10) koostab vaidlustuskomisjoni kulude

Eelnõus on terminoloogiat muudetud ning tänaste „komisjoni esimeeste“ asemel on „komisjoni alalised liikmed“ ning „juhtiva esimehe“ asemel on lihtsalt „esimees“.

Alaliste liikmete puhkuste, lähetuste jm töökorralduslike küsimustega ei tegele mitte valdkonna eest vastutav minister, vaid komisjoni esimees.

Eelnõu § 43 lg 3 näeb ette, et komisjoni alaline liige allub töökorraldus- ja muudes üldküsimustes komisjoni esimehele.

Komisjoni esimees tegeleb alaliste liikmete töökorralduslike küsimustega, mh korraldab puhkusegraafiku koostamise, asendamised jm. Valdkonna eest vastutav minister võib töökorda määrusega täpsustada.

Eelnõusse on VAKO eeskujul lisatud täpsustus, et komisjoni esimees teeb valdkonna eest vastutavale ministrile ettepanekuid komisjoni alalistele liikmetele distsiplinaarkaristuste määramise kohta.

	<p>eelnõu ja esitab vastavad ettepanekud Rahandusministeeriumile;</p> <p>11) annab oma tegevusest aru riigihalduse ministrile;</p> <p>12) täidab muid talle õigusaktidega pandud ülesandeid.</p> <p>TKS eelnõu § 43 lg 3 kohaselt komisjoni esimehe üle ei teostata teenistuslikku järelevalvet. Komisjoni esimehele <i>distsiplinaarkaristuse määramise õigus</i> on valdkonna eest vastutaval ministril.</p> <p>Distsiplinaarkaristuse määramist lubav säte tuleks eelnõust välja jätta, kuna selline võimalus võib ohustada sõltumatust. Ka TvLS-is selline karistusnorm puudub. Praktikas pole välistatud karistamisõiguse kasutamine olukorras, kus esimees teeb mittemeelepäraseid otsuseid. Lähtudes komisjoni sõltumatuse ja erapooletuse printsiibist ei ole karistamisõiguse andmine riigile lubatav.</p> <p>Samuti ei ole praktikas distsiplinaarkaristuste määramine mõeldav, kui isiku üle ei teostata teenistuslikku järelevalvet. Distsiplinaarkaristusi saab määrata vaid siis, kui on olemas rikkumiste kataloog. Seda seaduses esitatud ei ole.</p> <p>Ma ei tea, kas see on hea lahend, kuid eelnõust igal juhul õiguspärasem - VAKO põhimääruse § 9 lg 1 p 8 kohaselt teeb vaidlustuskomisjoni juhataja riigihalduse ministrile ettepanekuid vaidlustuskomisjoni liikmetele distsiplinaarkaristuste määramise kohta.</p>		
16.	<p>Komisjoni esimeeste töömahust</p> <p>TKS eelnõu § 53¹. Menetluse tähtaeg (1) Avaldus vaadatakse läbi ja lahend tehakse 90 päeva jooksul avalduse menetlusse võtmisest arvates.</p> <p>Nõustun kolleeg Edith Sassiani seisukohaga selle osas, et praegu eelnõus väljapakutud kolm esimeest oma tööga ettenähtud tähtaja jooksul toime ei tule ja asjad jäävad pidevalt venima. Seda järgmistel põhjustel.</p>	Selgitatud	Eelnõu ei näe ette kindlat komisjoni alaliste liikmete (kehtivas korras nimetatud „komisjoni esimeeste“) arvu. Kolm on vaid eelduslik alaliste liikmete arv ning vajadusel ja võimalusel saab määrata ka rohkem alalisi liikmeid. Lisaks, vältimaks alaliste liikmete ülekoormamist ja seeläbi vaidluse lahendite kvaliteedi langemist, on komisjoni alalistele liikmetele antud võimalus panna teatud toimingud ülesandeks TTJA teenistujale, mis sisult toimiks

<p>TKS eelnõus esimeestele lisaks ühtegi abistavat ametikohta ette ei nähta. Eelnõus puudub seni hästi toiminud lahendus, kus komisjoni sekretariaadiks olev Amet viib läbi eelmenetluse. Toimiva lahenduse hülgamiseks peaksid olema selged ja kaalukad põhjused, neid seletuskirjast ei nähtu.</p> <p>Eelnõu kohaselt jääb kõigi menetlusega seotud ülesannete täitmise kohustus komisjoni esimeestele - alates avalduse saamisest kuni otsusele jõustumismärke lisamiseni. Seega peaksid kolm alaliselt töötavat esimeest tegema ära praeguse 8 menetleja ja 12 komisjoni esimehe töö. Sissetulevaid avaldusi on senise praktika järgi aastas umbes 2800 - 3000.</p> <p><u>Teen alljärgnevalt mõned töömahu arvutused.</u> /.../ Seetõttu võib eeldada, et ettenähtud 90. päevase menetlusaja jooksul jõuab komisjon menetleda asju siis, kui komisjoni koosseisu kuulub vähemalt 4 esimeest ja 8 juristi. Ka seejuures tekib praktikas olulisi tõrkeid, kui mõni komisjoni esimees peaks haigestuma või osaleb koolitustel, lähetustes, paikvaatlusel jms. Tõrgeteta menetlemine eeldab seega 5 esimehe ja neid abistava personali olemasolu.</p>		<p>sarnaselt tänasele komisjoni sekretariaadile.</p>
---	--	--